

Are We the Chosen People or
the Choosing People?

Do We Believe in Jewish
Exceptionalism?

Rabbi Efrem Goldberg
Boca Raton Synagogue

① SIDOUR

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ * מִכָּל הָעַמִּים, אֶהְבֵּת אוֹתָנוּ, וְרָצִיתָ בָּנוּ,
וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת, * וְקִדְשָׁתָנוּ
בְּמִצְוֹתֶיךָ, * וְקִרְבַּתָּנוּ מִלִּפְנֵי לַעֲבוֹדָתְךָ, וְשָׁמַר הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ
עָלֵינוּ קְרָאתָ. *

אַתָּה בְּחַרְתָּנוּ *You have chosen us* from all the peoples; You loved us and found favor in us; You exalted us above all the tongues* and You sanctified us with Your commandments.* You drew us close, our King, to Your service and proclaimed Your great and Holy Name upon us.**

② NYT MAGAZINE "ORTHODOX PARADOX"
7/07 NOAH FELDMAN

One time at Maimonides a local physician — a well-known figure in the community who later died tragically young — addressed a school assembly on the topic of the challenges that a modern Orthodox professional may face. The doctor addressed the Talmudic dictum that the saving of a life trumps the Sabbath. He explained that in its purest form, this principle applies only to the life of a Jew. The rabbis of the Talmud, however, were unprepared to allow the life of a non-Jew to be extinguished because of the no-work commandment, and so they ruled that the Sabbath could be violated to save the life of a non-Jew out of concern for maintaining peaceful relations between the Jewish and non-Jewish communities.

Depending on how you look at it, this ruling is either an example of outrageously particularist religious thinking, because in principle it values Jewish life more than non-Jewish life, or an instance of laudable universalism, because in practice it treats all lives equally. The physician quite reasonably opted for the latter explanation. And he added that he himself would never distinguish Jewish from non-Jewish patients: a human being was a human being.

This appealing sentiment did not go unchallenged. One of my teachers rose to suggest that the doctor's attitude was putting him in danger of violating the Torah. The teacher reported that he had himself heard from his own rabbi, a leading modern-Orthodox Talmudist associated with Yeshiva University, that in violating the Sabbath to treat a non-Jew, intention was absolutely crucial. If you intended to save the patient's life so as to facilitate good relations between Jews and non-Jews, your actions were permissible. But if, to the contrary, you intended to save the patient out of universal morality, then you were in fact guilty of violating the Sabbath, because the motive for acting was not the motive on the basis of which the rabbis allowed the Sabbath violation to occur.

Later, in class, the teacher apologized to us students for what he said to the doctor. His comments, he said, were inappropriate — not because they were wrongheaded, but because non-Jews were present in the audience when he made them. The double standard of Jews and non-Jews, in other words, was for him truly irreducible: it was not just about noting that only Jewish lives merited violation of the Sabbath, but also about keeping the secret of why non-Jewish lives might be saved. To accept this version of the tradition would be to accept that the modern Orthodox project of engagement with the world could not proceed in good faith.

Researchers Say Intelligence and Diseases May Be Linked in Ashkenazic Genes

By NICHOLAS WADE

A team of scientists at the University of Utah has proposed that the unusual pattern of genetic diseases seen among Jews of central or northern European origin, or Ashkenazim, is the result of natural selection for enhanced intellectual ability.

The selective force was the restriction of Ashkenazim in medieval Europe to occupations that required more than usual mental agility, the researchers say in a paper that has been accepted by the Journal of Biological Science, published by Cambridge University Press in England.

The hypothesis advanced by the Utah researchers has drawn a mixed reaction among scientists, some of whom dismissed it as extremely implausible, while others said they had made an interesting case, although one liable to raise many hackles.

"It would be hard to overstate how politically incorrect this paper is," said Steven Pinker, a cognitive scientist at Harvard, noting that it argues for an inherited difference in intelligence between groups. Still, he said, "it's certainly a thorough and well-argued paper, not one that can easily be dismissed outright."

"Absolutely anything in human biology that is interesting is going to be controversial," said one of the report's authors, Dr. Henry Harpending, an anthropologist and a member of the National Academy of Sciences. He and two colleagues at the University of Utah, Gregory Cochran and Jason Hardy, see the pattern of genetic disease among the Ashkenazi Jewish population as reminiscent of blood disorders like sickle cell anemia that occur in populations exposed to malaria, a disease that is only 5,000 years old.

In both cases, the Utah researchers argue, evolution has had to counter a sudden threat by favoring any mutation that protected against it, whatever the side effects. Ashkenazic diseases like Tay-Sachs, they say, are a side effect of genes that promote intelligence.

Jewish population."

The Utah researchers have built on this idea, arguing that for some 900 years Jews in Europe were restricted to managerial occupations, which were intellectually demanding, that those who were more successful also left more offspring, and that there was time in this period for the intelligence of the Ashkenazi population as a whole to become appreciably enhanced.

But the Utah researchers' analysis comes at a time when some geneticists have suggested natural selection is not the reason for the Ashkenazic diseases after all. Two years ago, Dr. Neil Risch, a geneticist now at the University of California, San Francisco, proposed a different genetic mechanism known as a founder effect, which occurs when a population is reduced for a time.

He found that all the Ashkenazic diseases had similar properties, including having arisen within the last 1,100 years. Therefore they had all arisen through the same cause, he argued, which must be founder effects, because it was unlikely that all could be due to natural selection. Last year, Dr. Montgomery Statkin of the University of California, Berkeley, came to much the same conclusion for different reasons.

The Utah team agrees with Dr. Risch that the diseases all arose in historical times from the same cause but say natural selection is more likely because none of the non-disease Ashkenazic genes they tested showed any sign of a founder effect. They say the clustering of four of the diseases in the same biochemical pathway could only have arisen under the influence of natural selection, and calculate that the odds of a founder effect producing such a cluster are vanishingly low.

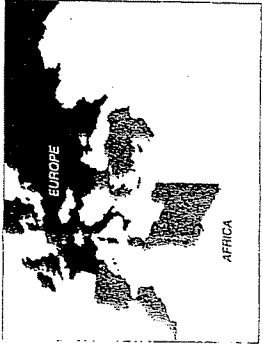
The four diseases, all of which are caused by mutations that affect the cell's management of chemicals known as sphingolipids, are Tay-Sachs, Niemann-Pick, Gaucher, and mucopolysaccharidosis type IV. A second cluster of diseases affects repair of DNA.

"Turning to the possibility that some infection was the cause of the selective effect, the Utah researchers noted that Ashkenazim and Europeans lived together in the same cities and were exposed to the same microbes. If disease were the agent of selection, the Utah team argues, the European population would have developed a similar genetic response.

Ashkenazi Jews occupied a different social niche from their European hosts, and that is where any selective effect must have operated, the Utah researchers say. From A.D. 800, when the Ashkenazic presence in Eu-

Intelligence and Genetics

A team of American scientists is proposing that certain genetic diseases arose in Ashkenazi Jews because the same genes carry increased intelligence. Contemporary Jewish populations are divided into three groups, Oriental, Sephardic and Ashkenazi, based on where they lived the longest.

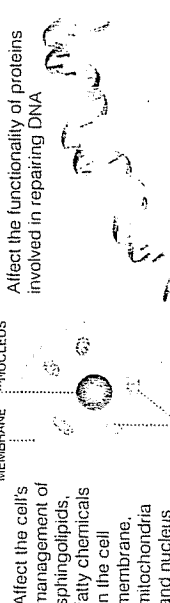

● Ashkenazi ● Sephardic ● Oriental

Genetic disorders

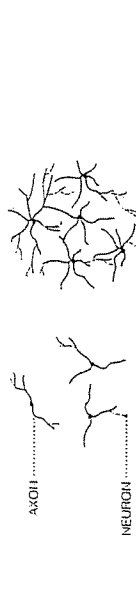
There are at least 19 genetic diseases that are prevalent among the Ashkenazim. The study suggests that all evolved to provide the benefit of increased intelligence, despite their negative effects. Some examples:

SPHINGOLIPID DISORDERS
Tay-Sachs, Gaucher, Niemann-Pick, mucopolysaccharidosis type IV

Affect the cell's management of sphingolipids, fatty chemicals in the cell membrane, mitochondria

The disorders may promote the growth and interconnection of brain cells.

Without disorders With disorders

Sources: Dr. Henry Harpending, University of Utah; Harry Ostrick, Human Genetics Program

The New York Times

Ashkenazic diseases, may also unleash growth of neurons.

In describing what they see as the result of the Ashkenazic mutations, the researchers cite the fact that Ashkenazi Jews make up 3 percent of the American population but won 27 percent of its Nobel prizes, and account for more than half of world chess champions. They say that the reason for this unusual record may be that differences in Ashkenazic and northern European I.Q. are not large at the average, where most people fall, but become more noticeable at the extremes; for people with an I.Q. over 140, the proportion is 4 per 1,000 among northern Europeans but 23 per 1,000 with Ashkenazim.

The Utah researchers describe their proposal as a hypothesis. Unlike many speculations, it makes a testable prediction: that people who carry one of the sphingolipid or other Ashkenazic disease mutations should do better than average on I.Q. tests.

The researchers have identified two reasonably well accepted issues, the puzzling pattern of diseases inherited by the Ashkenazi population and the population's general intellectual achievement. But in trying to draw a link between them they have crossed some fiercely disputed academic territories, including whether I.Q. scores are a true measure of intelligence and the extent to which intelligence can be inherited.

The authors "make pretty much all of the classic mistakes in interpreting heritability," said Dr. Andrew Clark, a population geneticist at Cornell University, and the argument that the sphingolipid gene variants are associated with intelligence, he said, is "far-fetched."

In addition, the genetic issue of natural selection versus founder effects is far from settled. Dr. Risch, whose research supports founder effects, said he was not persuaded by the Utah team's arguments. Dr. David Goldstein, a geneticist at Duke University who was not connected with either Dr. Risch's or the Utah study, was more open on the issue, saying Dr. Risch had made "quite a strong case" that founder effects could be the cause, but had not ruled out the possibility of selection.

Dr. Statkin, though favoring a founder effect over all, said he agreed with the Utah team that this would not account for the cluster of sphingolipid diseases.

A second issue on which the Utah researchers may be open to question is in their interpretation of Jewish medieval history. A Jewish medieval historian at an American university, who refused to be quoted by name

because of what he called the difficulty of conveying historical nuance in a newspaper, said that their description of Jewish occupational history in the 12th to 15th century "is, in gross outline, basically correct."

Calculating interest was particularly demanding skill, the historian said, because medieval Europe lacked the numerals used today, including the crucial concept of zero. "How do you multiply xvii and cxlvii? Unless you are mentally trained from youth that is a horrendous calculation," the historian said.

But although some Ashkenazic professions, like moneylending, were difficult skills, others, like pawnbroking, were less so, and so he could not agree with authors' overall conclusions, the historian said.

Because medieval Jews were frequently forced to move, there was great pressure on families to cultivate survival skills and make themselves useful. "But the facts of Jewish economic history are so few and far between that the entire subject is a soft one," the historian said.

Museum Quits As Film Sponsor

The Smithsonian Institution's National Museum of Natural History has withdrawn its co-sponsorship of a film that supports the theory of "intelligent design."

The museum said it would not cancel the screening of the film, "The Privileged Planet," but would return the \$16,000 that the Discovery Institute, an organization that promotes a skeptical view of the Darwinian theory of evolution, had paid it.

Proposals for events at the National Museum of Natural History are reviewed by members of the staff, and it shares sponsorship of all events. After the news of the showing caused controversy, however, officials of the museum screened "Privileged Planet" for themselves.

"The major problem with the film is the wrap-up," said Randall Kremer, a museum spokesman.

"It takes a philosophical bent rather than a clear statement of the science, and that's where we part ways with them."

מִשְׁנַת סַנְהֶדְרִין (ג:ג) מִשְׁנַת סַנְהֶדְרִין

The Mishnah resumes its narrative of the admonishment given to the witnesses:

לְלַמְּדָךְ שֶׁכָּל הַמַּאֲבֵד נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל – לְפִיכָךְ נִבְרָא אָדָם יְחִידִי – to teach you that whoever destroys a single life from Israel – is considered by Scripture as if he had destroyed an entire world; וְכֵן הַמְקַיֵּם נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל – מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאִילוּ עוֹלָם מְלֵא – and that whoever preserves a single life from Israel – is considered by Scripture as if he had preserved an entire world.^[30]

The Mishnah again interjects, with alternative reasons why man was created singly:

שְׁלֵא יֹאמֵר אָדָם לְחֵבִירוֹ אָבָא גְדוֹל מֵאַבְיָךְ – וְשְׁלֵא יְהוּ הַמַּיּוֹנִים – Also for the sake of peace among people, no man should be able to say to his fellow, "[My] father was greater than your father."^[31] וְשְׁלֵא יְהוּ הַמַּיּוֹנִים – אֲמֹרִים הֵרֵבָה רִשְׁוִיּוֹת בְּשָׁמַיִם – And so that heretics should have no reason to say that there are many powers in the heavens.^[32] וְלַהֲגִיד גְּדוּלְתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – And to teach the greatness of the Holy One, Blessed is He: וְכֵן דּוּמִין זֶה לָזֶה – שְׂאָדָם טוֹבֵעַ בְּמֹדָה מֵטְבָּעוֹת בְּחוֹתָם אֶחָד – For a man mints many coins from one mold, and they are all similar to one another; וְכֵן מֶלֶךְ מְלָכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – but the King of kings, the Holy One, Blessed is He, וְכֵן כָּל אָדָם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן – mintoed all men from the mold of Adam, וְאֵין אֶחָד מֵהֶן – לְפִיכָךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד חַיִּיב לֹאמַר בְּשִׁבְלֵי נִבְרָא הָעוֹלָם – and not one of them is like his fellow man.^[33]

פִּרְקֵי אָבוֹת (ב:ו) פִּרְקֵי אָבוֹת

[18] He used to say: Beloved is man, for he was created in God's image; it is indicative of a greater love that it was made known to him that he was created in God's image, as it is said: 'For in the image of God He made man.'¹ Beloved are the people Israel, for they are described as children of the Omnipresent; it is indicative of a greater love that it was made known to them that they are described as children of the Omnipresent, as it is said: 'You are children to HASHEM Your God.'² Beloved are the people Israel, for a cherished utensil was given to them; it is indicative of a greater love that it was made known to them that they were given a cherished utensil, as it is said: 'For I have given you a good teaching; do not forsake My Torah.'³

וְהוּא הָיָה אוֹמֵר: חֲבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּצַלְמֵ; חֲבָה יִתְרָה נֹדְעַת לוֹ שֶׁנִּבְרָא בְּצַלְמֵ, שְׁנֵאמַר: „כִּי בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם.”¹ חֲבִיבֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנִים לְמִקּוּם; חֲבָה יִתְרָה נֹדְעַת לָהֶם שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנִים לְמִקּוּם, שְׁנֵאמַר: „בְּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם.”² חֲבִיבֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁנָּתַן לָהֶם כְּלֵי חַמְדָּה; חֲבָה יִתְרָה נֹדְעַת לָהֶם, שֶׁנָּתַן לָהֶם כְּלֵי חַמְדָּה, שְׁנֵאמַר: „כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, תּוֹרַתִּי אֶל תַּעֲזוּבוּ.”³

מִדְרַשׁ שְׁמוֹס רַבָּא (ב:ג) מִדְרַשׁ שְׁמוֹס רַבָּא

The Holy One declares no creature unfit, but receives all. The gates of mercy are open at all times, and he who wishes to enter may enter.

ד"א זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח הַה"ד (ישעיה נו) וְאֵל יֹאמֵר בֶּן הַנֹּכַח הַגְּלוּהַ אֵל ה' לֵאמֹר הַבְּדֵל יִבְדִּילֵנִי ה' מֵעַל עַמּוֹ, אִמַר אִיּוֹב (איוב לא) בַּחוּץ לֹא יֵלֵךְ גֵּר, שֶׁאֵין הַקֶּב"ה פּוֹסֵל לְבְרִיָּה אֲלֵא לְכָל הוּא מִקְבֵּל, הַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים בְּכָל שְׁעָה וְכָל מִי שֶׁהוּא מִבְּקֵשׁ לֵיכֻנס יִכְנס.

מִדְרַשׁ עֵלְיָאֵהוּ רַבָּא (א:א) מִדְרַשׁ עֵלְיָאֵהוּ רַבָּא

מַעֲיֵד אֲנִי עָלַי אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, בֵּין גּוֹי וּבֵין יִשְׂרָאֵל בֵּין אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה בֵּין עַבְדׁ בֵּין שְׁפַחָה הַכֹּל לְפִי מַעֲשֵׂה שְׁעוֹשָׂה כַךְ רוּחַ הַקְּדוּשׁ שׁוֹרָה עָלָיו.

[The prophet Elijah said]: I call heaven and earth to witness that whether it be Jew or gentile, man or woman, manservant or maidservant, the holy spirit will rest on each in proportion to the deeds he or she performs.

מִדְרַשׁ יְאֻקֻּבׁ שִׁמּוֹן (א:ג) מִדְרַשׁ יְאֻקֻּבׁ שִׁמּוֹן

Your priests are clothed with righteousness" (Ps. 132:9). These are the righteous of the nations of the world, such as Antoninus and his companions, who in this world are as priests for the Holy One.

שְׁנֵאמַר כְּהֵנִיךְ יִלְבְּשׁוּ צְדָק וַחֲסִידֶיךָ יִרְנְנוּ, "כְּהֵנִיךְ" - אֵלוֹ צְדִיקֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵם כְּהֵנִים לְהַקֶּב"ה בַּעַה"ו, כְּגוֹן אַנְטוֹנִינוּס וַחֲבִירָיו.

Having cited one leniency of R' Shimon ben Yochai regarding idolaters, the Gemara digresses to discuss another leniency:¹⁵⁰ It was taught in a Baraisa: לְבַנְיָא - LIKewise. R' SHIMON BEN YOCHAI USED TO SAY:

THE GRAVES OF IDOLATERS DO NOT TRANSMIT TUMAH by way OF A ROOF. וְאֵתָן - FOR IT IS STATED: NOW YOU MY SHEEP, THE SHEEP OF MY PASTURE - YOU ARE ADAM!¹⁵¹ When speaking of the nation of Israel, this verse uses the term "adam." We can therefore deduce that YOU [Israel] ARE REFERRED TO AS "ADAM," BUT IDOLATERS ARE NOT REFERRED TO AS "ADAM."¹⁵¹ The same term "adam" is used in connection with the laws of "tumah by way of a roof": This is the instruction regarding an "adam" who dies in a tent.¹⁵¹ It is thus evident that these laws apply only to the dead of Israel, not to the dead of idolatrous peoples.

9 SANHEDRIN (107)

It is the wicked gentile Bilam who the Mishnah states will not come to the World to Come. This implies that other gentiles, who are not wicked, will come there. Whose opinion does our Mishnah follow? It follows the opinion of R' Yehoshua, for it was taught in a Baraisa: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר - R' ELIEZER SAYS: וְשׂוֹבוֹת רְשָׁעִים לְשִׂאוֹלָה כָּל-גּוֹיִם - Scripture states: THE WICKED WILL RETURN TO THE GRAVE, ALL PEOPLES WHO ARE FORGETFUL OF GOD.¹⁵² וְשׂוֹבוֹת רְשָׁעִים לְשִׂאוֹלָה - אֵלֹהִים - אֵלֹהִים - ALL PEOPLES WHO ARE FORGETFUL OF GOD - THESE ARE THE SINFUL JEWS. - THESE ARE THE GENTILES, i.e. gentiles in general, both sinful and otherwise. These are the words of R' ELIEZER.¹⁵² אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ - BUT DOES [THE VERSE] SAY: "AND" ALL PEOPLES who are forgetful of God, which would imply that it refers to a second group of people? וְהָלֵא - WHY, IT STATES ONLY: ALL PEOPLES WHO ARE FORGETFUL OF GOD, without the word "and." Rather, the verse refers to only one group of people, as follows: וְשׂוֹבוֹת רְשָׁעִים לְשִׂאוֹלָה - מֵאֵן נִינְהוּ, כָּל-גּוֹיִם שִׁבְחֵי אֱלֹהִים - The wicked will return to the grave - and who are these [wicked persons]? - All peoples who are forgetful of God.¹⁵⁰

What did He see? - He saw the seven commandments that the descendants of Noah accepted upon themselves, and which they did not keep. - In response, He arose and made [the commandments] permissible for them, i.e. He "released" the nations from the commandments.¹⁵¹

This means that the nations are no longer obligated to fulfill the seven universal commandments. The Gemara asks: But it then emerges that they have gained by their misdeeds, for their sins have freed them from obligation and punishment!¹⁵¹ - If so, we find that a sinner has profited from his transgression. This cannot be! - ? -

The Gemara explains Rav Yosef's teaching: It is - לומר - Mar the son of Ravina said: - אָמַר מַר בְּרִיה דְּרַבִּינָא - that even if [the nations] fulfill [the seven commandments], they receive no reward for observing them. It does not, however, free them from punishment if they transgress. Thus, their release from obligation represents no benefit.¹⁵¹

The Gemara questions this assertion: But it has been taught in a Baraisa: רַבִּי מֵאִיר אָמַר - R' MEIR SAYS: FROM WHERE DO WE KNOW THAT EVEN A NON-JEW, IF HE ENGAGES IN TORAH study, IS LIKE A KOHEN GADOL?¹⁷¹ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחֵי - FOR regarding the laws of the Torah IT IS STATED: THAT MAN SHALL PERFORM AND BY WHICH HE SHALL LIVE.¹⁵³ כֹּהֲנִים וְלִוִּים - IT IS NOT STATED in the verse "that KOHANIM, LEVIIM AND YISRAELIM¹⁵³ shall perform," - אֲלָא - אָדָם - BUT that MAN shall perform. "Man" means any human being, Jews as well as non-Jews.¹⁵³ הָא לְמַדָּת שְׂאִפִּילוּ נְכַרֵּי וְעוֹסְקֵי בְּתוֹרַת הַרֵי הוּא - YOU HAVE THUS LEARNED THAT EVEN A NON-JEW, IF HE ENGAGES IN TORAH study, IS LIKE A KOHEN GADOL. We see from this Baraisa that non-Jews do receive reward for keeping God's law.¹⁵¹ - ? -

The Gemara answers: They said: אֵין מִקְבָּלִים עֲלֵיהוֹן שְׂכָר כַּמְצוּוֹה וְעוֹשֶׂה - They do not receive for [their deeds] the reward of one who acts to perform a precept having been commanded to do so, אֲלָא כַּמֵּי - but of one who acts without having been commanded. For R' Chanina said: גְּדוּל - One who acts to perform a precept having been commanded to do so is greater than one who acts without having been commanded.¹⁵² Since

11 AVODA ZARA (107)

The Gemara questions another aspect of the Mishnah's ruling that we may not stable animals with idolaters: Why may we not place female [animals] in seclusion with female [idolaters]?¹⁵⁶

The Gemara answers: מַכְנִי - Mar Ukva bar Chama said: אָמַר מַר עוֹקְבָא בַר חַמָּא - It is because idol worshipers commonly consort with their fellows' wives, and sometimes [an idol worshiper] visiting his paramour may not find her at home, וְמוֹצֵא אֶת - and may find the Jew's animal there and sodomize it. Or, if you prefer, say that וְאִיבְעִית אִימָא - even if [the idol worshiper] does find [his paramour] at home, he also sodomizes [the Jew's animal] that is entrusted to her, דָּאָמַר מַר - They prefer Israelites' creatures to their own wives.¹⁵⁷

The Gemara explains the reason for this phenomenon: נִשְׁעָה שְׂבָא נַחֵשׁ עַל - For R' Yochanan said: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן - At the moment that the primal serpent seduced Eve, he cast impurity into her, which she then passed on to future generations.¹⁵⁸

The Gemara counters: If so, Israel should also be affected by this impurity.¹⁵⁹ - ? -

The Gemara responds: In the case of Israel, who stood at Mount Sinai to accept the Torah, their impurity was eliminated¹⁶⁰ and they returned to their naturally uncontaminated state. - עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שְׂאֵל עָמְדוּ עַל הַר סִינַי לֹא פָּסְקָה זִוְהַמְתָּן - In the case of idol worshipers, however, who did not stand at Mount Sinai and accept the Torah, their impurity was not eliminated.¹⁶¹

ואין העובדי כוכבים קרוים אדם.
מימא דבריש מס' ע"ו (ג. וס)
ופ' ד' מימות (פנהרין דף עג. וס)
דרשינ דעכו"ם העוסק בתורה הרי
הוא ככהן גדול שנאמר אשר יעשה
אותם האדם וגו' כהנים לויים וישראלים
לא נאמר אלא האדם ופי' בקונטרס
בסנהדרין (ג"ו ע"ה האדם) דהוא לית
ליה הך דר"ש דהכא ויחזק לפי ספרים
דגרסי התם רבי ירמיה אכל לספרים
דגרסי התם ר' מאיר קשיא דשמעין
ליה לר"מ צפ' קמא דכריתות (דף ו:)
דך שמן המשחה לעכו"ם פטור
ומשמע דטעמא משום דכתיב על בשר
אדם ואין עובד כוכבים קרוי אדם
ומיהו מני למימר דטעמא דרבי מאיר
דפטור הו' מטעם דכל שהוא בסק
הרי הוא בלא יסק וכל שאין בסק
אין בלא יסק ור"ת מפרש ד' דיש חילוק
בין אדם להאדם דעובדי כוכבים בכלל
האדם ניהו והא דקאמר כהנים לויים
וישראלים לא נאמר ה"ק אדם לא
נאמר דהו' משמע כהנים לויים
וישראלים אלא האדם וכל הני קראי
דמייתי כתיב אדם דלא פריך מקראי
דכתיב האדם וה"ר משולם היה אומר
דגבי פורענות דוקא קאמר אדם
קריון אדם דלא רצה לכחוש ישראל
בהדיא גבי פורענות אכל גבי האדם
ומי הוה ליה למכתב בהדיא כהנים
לויים וישראלים כמו שרגיל בכל מקום
והא דפריך מהני קראי אע"ג דעובדי
כוכבים נמי קרוין אדם מ"מ פריך כיון
דגבי פורענות ישראל קרוין אדם היכא
דלא איירי אלא בעובדי כוכבים דוקא
לא הוה ליה למיקרינהו אדם והא

דכתיב (תהלים קמ) בקום עלינו אדם היינו לפי שהזכיר השם וכן ואמה אדם ולא אל גבי חירס (יחזקאל כח) והא דכתיב ואתן אדם מחמיר (שעה
מג) הא דרשינ בצרכות (דף סג:) אל סקרי אדם וכו' והא דכתיב והארץ נתן לבני אדם (תהלים קטו) ודרשינ מיניה (גיטין מג.) דיש קנין לעובדי
כוכבים * היינו בני אדם הראשון *.

אלא האדם - פרש"י וליה ליה לר"מ אדם קרוין אדם וקשה דכפ"ק
דכריתות (דף ו:): פטור סך משמן המשחה לעובד כוכבים
ומשמע דהו' טעמא משום דכתיב על בשר אדם לא יסק אדם קרוין אדם
מיהו מנינו למימר דטעמא משום דכל שיטתו בסק ישנו בכל יסק וכל שאינו
בסק אינו בכל יסק וי"ם דגרסי הכא
רבי ירמיה ור"ת מפרש דיש חילוק בין
אדם להאדם (כי אדם רגז ע"ד
היתרון לאדם המעולה ומעוטר בתורה
ה') הדע דלא מייתי בפרק הבא על
יבמתו (יבמות דף ס"ה וס"ז) מדכתיב
במזכיר כל האדם והבהמה (שמות ט)
והא דקאמר הכא כהנים לויים וישראלים
לא נאמר ה"ק לא נאמר אדם דלישמע
כהנים לויים וישראלים וה"ר משולם
פ' דוקא גבי פורענות קורא אותם
אדם דאין ראוי לכחוש סם ישראל אכל
גבי האדם ומי בהם ה"ל למכתב
כהנים לויים וישראלים כמו שרגיל בכל
מקום דכתיב (ויקרא כ"ה) אמור אל
הכהנים (גמדרים) ואל הלויים הדבר
(שמות יד) דבר אל בני ישראל והכי
איתא במדרש ויטלו מה הקוב לא
קבה אל שלל הזכיר שמו על פורענות
אדם כי יהיה בעור בשרו נגע לרעה
כי יהיה בדם ואל בישראל אלה
יעמדו לכרך את העם וגבי פורענות
אלה יעמדו על הקלה והא דפריך
התם מהך קראי אף ע"ג דעובדי
כוכבים נמי קרויים אדם מ"מ פריך
שפיר כיון שזכנה גבי פורענות את
ישראל בדם היכא דלא איירי אלא
בעובדי כוכבים לא היה לו לקרואן
אדם *

14) תוספות
R MOSHE FEINSTEIN

ועיין בתוס' ע"ו דף ג' שנכרי ועוסק בתורה
שאר"מ שהוא ככ"ג שממור ת"ח קודם לכ"ג ע"ה ונכרי
הרי הוא ככ"ג אף שודאי אין לומר דיש בו קדושה
מצד התורה שלמה, דהא אין בו אפילו קדושת ישראל
ואף לא קדושת עבדים, אלא בהכרח הוא לענין
החשיבות והכבוד מצד ההתורה חייבה לכבוד לומדי
תורה וחידש ר"מ שאף לנכרי שעוסק בתורה מחוייבין
לכבודו. ופשוט שאיירי לענין כבוד בעלמא, דלענין
הצלה ולהחיות ודאי אף ישראל ע"ה ואף משוחרר
ע"ה קדים לנכרי שעוסק בתורה משום דלאו דלא
תעמוד על דם רעך וחייב צדקה נאמר על ישראל.

אכן טפי גל"פ פלוגתא דחכמי הצרפתים
והרמב"ן באופן אחר, דבשעה שא"ל הקב"ה
לאברהם אבינו ואעשך לגוי גדול, הבטיחו על
העתיד, אך עוד לא נהיה לגוי, ועוד לא נתחדש
החפצא של האומה הישראלית עד לאחר זמן,
והיינו לישנא דואעשך, בלשון עתיד. אלא דבהכי
פליגי הני ראשונים, מתי חל השינוי הזה, בשעה
שנצטוו על המילה, או בשעת מתן תורה. ועד
אותו הזמן שהתחיל לחול על זרע אברהם הדין
גוי ואומה, ה"י דינים ג"כ כמשפחה, שהולד הולך
אחר הזכר.

האדם הגדול, וכן אדם הראשון, ולהכי אין
למעטם מקרא דאדם. ובחי' הרמב"ן שמה כ',
שהרי קיימו וקבלו עליהם תורה עי"ש. ואולי
יל"פ דבהכי פליגי, דלרמב"ן מעת שבא אברהם
בברית יצאו מכלל ב"נ והי' דינים כישראל, ולכך
הי' שייך שאברהם אבינו קייים כהת"כ עד שלא
ניתנה, אף שלא הי' מצווה, דמכ"מ הי' דינן
כישראל. ולכך שפיר היו מטמאין באהל, כשאה
ישראלים. משא"כ לדעת הצרפתים בעלי החוס'
דלא יצאו מכלל ב"נ עד מתן תורה, שפיר הוקשה
להם היאך היו מטמאין באהל.

ב. האבות קודם מתן תורה
ועי' רמב"ן על התורה (סו"פ אמור) שנחלק
על חכמי הצרפתים, שהם היו סבורים לומר שאף
בבני קודם מתן תורה הי' הדין שהולד הולך
אחר הזכר, והרמב"ן נחלק עליהם וסבור, כי מעת
שבא אברהם בברית היו ישראל, ובגויים לא
יתחשב. ובס' פרשת דרכים ביאר יסוד פלוגתתם,
אם האבות קודם מ"ת יצאו מכלל בני נח א"ל.
ולפי דבריו הי' מקום לומר דלשיטתם אזלי
בס"פ חוקת הבתים, דאיתא התם (נת). רבי בנאה
הוה קא מציין מערתא. והקשו שמה התוס', הלא
אין קברי עכו"ם מטמאין באהל משום דאין
קרוין אדם... וי"ל דאברהם נקרא אדם, דכתיב

ספר בראשית (16) ספרו (מקרא אגדה) **OVADIA b. YAKOV SFORNO** (1475-1550)

ענין הבריאה וההשגחה כללית ופרטית ומציאות עצמים נבדלים מחומר¹¹, מהם מניעי הגלגלים, והנפש האנושית השכלית, ושהכל מאתו בכונה וברצון לתכלית מכון.
וביאר מה יקר חסדו על המין האנושי, כי אמנם תיקן עניניו בכל דור ודור כפי האפשר, והוא¹² הירבה אשמה למשחית לו.

וסיפר ראשונה כי הוא יתברך ברא האדם בצלמו כדמותו, למען יבחר להדמות ליצרו כפי האפשר, כי בזה ישלם ויהיה פעלו שלם ונכבד מכל פועל זולתו¹³, כראוי לו יתברך המרומם על כל זולתו. והוא רחום בחמתו נתן לאדם די מחסורו שלא בצער, ויניחהו בגן עדן, עד שהרע מעשיו וקלקל את פרנסתו¹⁴, שגרשו האל יתברך משם לעבוד את האדמה, ולטרוח כמה טרחות עד שלא אכל פת¹⁵.

וסיפר שנית כי בכל זאת לא אבה ה' השחיתו, והיו פירות הארץ נאותים ומספיקים למזונו, ולהחיותו קרוב לאלף שנים, עד כי רבה רעת דורותיו, ונגמר דינם להשחיתם את הארץ¹⁶, ובכך נשחת מזג היסודות, והמורכבים מהם מהצמחים ומבעלי חיים, ולא הספיק עוד מזון הפירות לחיי האדם כבראשונה¹⁷.

וסיפר שלישית כי עם כל זאת חמל על שאריתם, והתיר להם בשר כל בעל חי זולתם, והארץ נתן לבני אדם, בתת אימתם על כל חית הארץ¹⁸, ועם זה היו ימי חייהם מגיעים לארבע מאות שנה ויותר מהמה, עד אשר נוסדו יחד לקרוא כולם בשם איזה אל נכר נבחר אז אצלם, ולתת צלמו במגדל, אליו גוים ידרושו, ולא יזכר שם האל יתברך עוד ביניהם¹⁹, ובכך הפיצם ולא חצו ימיהם כי תיכף התמעטו חיי האדם והיו כמו מאתים שנה, ומאז היו הלך וחסור.

ובכך סיפר כי בסור תקות תשובת המין האנושי בכללו, כאשר כונן להשחית כל תקון אלהי פעמים שלש, הפלה ה' חסיד לו מכל המין, ובחר באברהם ורעו להשיג בס התכלית המכוון אצלו מני שים אדם עלי ארץ, כאשר התבאר, והחוט המשולש באברהם ונינו ונכדו²⁰ אשר מילא כבודו את כל הארץ בקראם בשמו, מצא חן בעיניו לכרות להם ברית להיות להם לאלהים ולזרעם אחריהם לחיי עולם, ולתת מקום לזרעם כאשר יהיו לגוי מספיק לקבוץ מדיני, ובו²¹ יהיו לאחדים בידו לעבדו שכם אחד.

ומרוב שלמות שלשה²² אלה היו פעולותיהם המסופרות בתורה מספיקות להורות לדורות עקרי הקורות עם איזה עזר למציאותם כענין תנועת המטה במופתי מצרים וכענין "ירה ויור" ²³ בענין אלישע (מ"ב יג יז)

ובכך²⁴ היו עניני ישראל מאז יצאו ממצרים עד בנין בית ראשון, אשר בזמן זה בנו ארבעה מזבחות והם משכן במדבר, ושילה, ונוב, וגבעון, כמו עניני אברהם מאז שיצא מאור כשדים אל ארץ כנען ששם בנה ד' מזבחות²⁵, ועניני בית ראשון היו בעניני יצחק אשר בנה מזבח אחד²⁶ בלבד. ועניני בית שני וגלותו והגאולה העתידה, אשר בזה הזמן נבנה בית שני ויבנה העתיד במהרה בימינו, הם כעניני יעקב אבינו אשר בנה שני מזבחות²⁷, וראה טוב באחרית אחרי היאוש, ובזה סיים את ספרו הראשון.

(17) רמב"ם / רמב"ם (מקרא אגדה) (ק:י)
: שחיתת עכו"ם נבילה ומטמאה במשא ואפילו

RAMBAM - R' MOSHE b. MAIMON (1135-1204)

RAVAD - R' AVROHAM b. DAVID (1125-1198)

השנת הראב"ד

*הקדמנו בענין האף זכ וכו', א"א זו היא אחת מסכנותיו ואין ככונן פסוקה מו כי עובדי כוכבים הם ככמות ואין מטמאין ואין מיטמאין עם כדומה לתמוג סן גוים כמר מדלי ואלח כולם ישא רוח והקובץ אותם לנלוס האף רוח נחמאיו :

אל עומד על נביו. ואם שחט בסכין יפה שחיתה כראוי העכו"ם ואחד הכותי או גר תושב שחיתתו נבילה. *וקרוב וישאף זה מדברי סופרים שהרי טומאת ע"ז וטומאת תקרובתה

RAMBAM (18) נחמ"פ
(ה"ה אלהי' ז' א')

שְׁכַל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא אַף־עַל־פִּי שְׁחָטָאוּ, שֶׁנֶּאֱמַר:
"וְעַמְּךָ כָּלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ" - אֶרֶץ זוֹ מְשָׁל, כְּלוֹמַר: אֶרֶץ
הַחַיִּים, וְהוּא הָעוֹלָם הַבָּא.
וְכֵן חֲסִידֵי אַמּוֹת הָעוֹלָם, יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.

Similarly, all the wicked whose sins are greater [than their merits] are judged according to their sins, but they are granted a portion in the world to come for all Israel have a share in the world to come as [Isaiah 60:21] states "Your people are all righteous, they shall inherit the land forever." "The land" is a metaphoric term alluding to "the land of life," i.e., the world to come. Similarly, the "pious of the nations of the world" have a portion in the world to come.

RAMBAM (19) נחמ"פ (ה"ה יס"ד יג"ה ז' א')

ח נִפְשׁ כָּל בְּשָׂר הִיא צוּרְתוֹ שֶׁנֶּתַן לוֹ הָאֵל; וְהַדַּעַת הַיְתָרָה הַמְצוּיָה בְּנִפְשׁוֹ
שֶׁל אָדָם, הִיא צוּרַת הָאָדָם הַשְּׁלֵם בְּדַעְתּוֹ.
וְעַל צוּרָה זוֹ נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה: "נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ", כְּלוֹמַר, שְׁתִּהְיֶה
לוֹ צוּרָה הַיּוֹדַעַת וּמְשַׁגֵּת הַדַּעוֹת שֶׁאֵין לָהֶם גֵּלָם, כְּמוֹ הַמְּלֵאכִים, שֶׁהֵם
צוּרָה בְּלֹא גֵלָם, עַד שִׁדְמָה לָהֶן.
וְאֵינוֹ אוֹמֵר עַל צוּרָה זוֹ הַנִּכְרַת לְעֵינַיִם, שֶׁהִיא הַפָּה וְהַחֹטֵם וְהַלְסָתוֹת וְשֶׁאֵר
רָשָׁם הַגּוֹף, שֶׁזוֹ 'תַּאֲר' שְׁמָה;
וְאֵינָה הַנִּפְשׁ הַמְצוּיָה לְכָל נִפְשׁ חַיָּה, שֶׁבָּהּ אוֹכֵל וְשׁוֹתָה וּמוֹלִיד וּמְרַגֵּשׁ
וּמְהַרְהֵר;

8. The soul of all flesh is the form which it was given by God. The extra dimension which is found in the soul of man is the form of man who is perfect in his knowledge. Concerning this form, the Torah states [Genesis 1:26]: "Let us make man in our image and in our likeness" - i.e., granting man a form which knows and comprehends ideas that are not material, like the angels, who are form without body, until he can resemble them.

[This statement] does not refer to the form of the body perceived by the eye - i.e., the mouth, the nose, the cheeks, and the remainder of the structure of the body. This is referred to as *to'ar* (shape).

RAMBAM (20) נחמ"פ (ה"ה יג"ה א' א')

ב אֵל יַעֲבֹר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ דְּבַר זֶה, שֶׁאוֹמְרִים טַפְשֵׁי אַמּוֹת הָעוֹלָם וְרֹב גֵּלְמֵי
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא גּוֹזֵר עַל הָאָדָם מִתְחַלֵּת בְּרִיתוֹ לִהְיוֹת
צְדִיק אוֹ רָשָׁע - אֵין הַדְּבַר בֵּן.
אֲלֹא כָּל אָדָם רְאוּי לוֹ לִהְיוֹת צְדִיק כְּמֹשֶׁה רַבְּנוֹ אוֹ רָשָׁע כְּיִרְבֵּעָם, אוֹ חָכֵם
אוֹ סָכֵל, אוֹ רַחֲמָן אוֹ אַכְזָּרִי, אוֹ כִּילִי אוֹ שׁוֹעַ, וְכֵן שְׁאֵר כָּל הַדַּעוֹת.

2. A person should not entertain the thesis held by the fools among the gentiles and the majority of the undeveloped among Israel that, at the time of a man's creation, God decrees whether he will be righteous or wicked.

This is untrue. Each person is fit to be righteous like Moses, our teacher, or wicked, like Jeroboam. [Similarly,] he may be wise or foolish, merciful or cruel, miserly or generous, or [acquire] any other character traits. There is no one who compels him, sentences him,

RAMBAM (21) רמב"ם הל' אלוה' ויוג' (י"ג)

יג. ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדיל לעמד לפני ה' לשרתו ולעבדו, לדעת את ה', והלך ישר כמו שעשהו האלהים ופרק מעל צנארו על החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם - הרי זה נתקדש קדשקדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו, כמו שזכה לכהנים וללוים; הרי דוד, עליו השלום, אומר: ה' מנת חלקי וכוסי, אמה תומיך גורלי (תהלים טו, ה).

Not only the tribe of Levi but every single individual from among the world's inhabitants whose spirit moved him and whose intelligence gave him the understanding to withdraw from the world in order to stand before G-d to serve and minister to Him, to know G-d, and he walked upright in the manner in which G-d made him, shaking off from his neck the yoke of the manifold contrivances which men seek - behold, this person has been totally consecrated and G-d will be his portion and inheritance for ever and ever.

RAMBAM (22) רמב"ם אגור ג'א

אבל שלא נאמין בנבואת ז'ד ועמר" - אין זה בשביל שאינם מישראל כמו שחושבים ההמון עד שנוצטרך לזינק ממלת "מקרה מאסיה", - שהרי איוב וצופר ובלדה ואלפז ואליהו כלם אצלנו נביאים, ואף-על-פי שאינם מישראל, וכן הנביה בן-עזור - נביא שקר, ואף-על-פי שהוא מישראל, אבל נאמין בנביא או נכחישו מצד נבואתו, ולא מצד יחוסו.

RAMBAM (23) רמב"ם אגור א' חסדאי ה'ו

ומה ששאלת על האומות, הוי יודע שרחמנא ליבא בעי, ואחר כוונת הלב הם הם הדברים, ועל כן אמרו חכמי האמת רבותנו ע"ה, "חסידי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא", אם השיגו מה שראוי להשיג מידיעת הבורא ית', והתקינו נפשם במידות הטובות. ואין בדבר ספק, שכל מי שהיתקין נפשו בכשרות המידות וכשרות החכמה באמונת הבורא יתברך, בוודאי הוא מבני עולם הבא. ועל כן אמרו חכמי האמת רבותינו ע"ה, "אפילו גוי ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול."

As to your question about the nations, know that the Lord desires the heart, and that the intention of the heart is the measure of all things. That is why our sages say, "The pious among the nations have a share in the world to come", namely, if they have acquired what can be acquired of the knowledge of G-d, and if they ennoble their souls with worthy qualities. There is no doubt that every man who ennobles his soul with excellent morals and wisdom based on the faith in G-d, certainly belongs to those destined for the world to come. That is why our sages said, "Even a non-Jew who studies the Torah of our teacher Moses is like a high priest."

RAMBAM (24) רמב"ם
 ר' מלכי' (א"ח)

יא כל המקבל שבע מצוות ונוהר לעשותן, הרי זה מחסידי אמות העולם, ויש לו חלק לעולם הבא. והוא, שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הקדוש ברוך הוא בתורה, והודיענו על ידי משה רבנו, שבני נח מקודם נצטוו בהן. אבל אם עשאן מפני הכרע הרעת - אין זה גר תושב, ואינו מחסידי אמות העולם ולא מחכמיהם.

11. Anyone who accepts upon himself the fulfillment of these seven mitzvot and is precise in their observance is considered one of "the pious among the gentiles" and will merit a share in the world to come.⁶⁷

This applies only when he accepts them and fulfills them because the Holy One, blessed be He, commanded them in the Torah⁶⁸ and informed us through Moses, our teacher, that Noah's descendants had been commanded to fulfill them previously.⁶⁹

However, if he fulfills them out of intellectual conviction,⁷⁰ he is not a resident alien, nor of "the pious among the gentiles,"⁷¹ nor of their wise men.⁷²

תנאים שלא לעבוד ע"ו דברי ר"מ והכ"ח כל שקבל עליון שבע מצוות שקבלו עליהם בני נח, ופסק רבינו כחכמים ומשמע ליה דעד כאן לא פליגי רבנן ור"מ אלא אי בעי שיקבל עליו שבע מצוות או סני בשלא לעבוד ע"ו אלא לביע לרין שיקבל בפני שלשה תנאים: וכל המקבל עליו

יא כל המקבל שבע מצוות ונוהר לעשותן הרי זה מחסידי אמות העולם ויש לו חלק לעולם הבא. והוא שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו על ידי משה רבינו שבע מצוות נצטוו בהן. אבל אם עשאן מפני הכרע הרעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אמות העולם אלא מחכמיהם:

(25)

וכי. שם (פ"ה) אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן גר חושש שגברו עליו י"ב חדש ולא מל הרי הוא כמין שנאומות לומר דהרי הוא כשאר גוים דלא מעלין ולא מורידין כדל"י פ"ב דע"ו (ו.ו.) ומבאר רבינו בפרק (ד' מהל' וז"ל ה"ח) ופ"י מהל' ע"ו] וזה כיון שקבל עליו למוט ולא מל הרי הוא כמין מן האומות: יא כל המקבל שבע מצוות ונוהר לעשותן וכו'. פלוגתא דרבי אליעזר ור' יהושע בפרק חלק (הה.) דל"י אליעזר אומות העולם אין להם חלק לעולם הבא ולרבי יהושע איהו ופסק רבינו יהושע: ומה שמענו והוא שיקבל וכו', נראה לי שרבינו אומר כן מפני דמשיה ונכחה היא:

יחסידי אור"ה. שכתב הרמב"ם¹⁶ שאם עשה אותם מהכרע הדעת איגו מחסידי

אור"ה ולא מחכמיהם, הנה הגירסא האמיתית היא „אלא מחכמיהם“. ודעתי נוטה, שכונת הרמב"ם היא שמעלת „יש להם חלע"ה" היא מעלה ירודה מאד, אע"פ שהיא ג"כ טובה גדולה, אבל כיון שאפילו רשעים וע"ה שבישראל זוכין לה היא לפי ערך המעלות הרחובות מעלה ירודה, והרמב"ם סובר שהמושכלות מצליחים את האדם הרבה עוד יותר מהצדק של ההנהגה, ע"כ סובר שהמדרגה של „יש להם חלע"ה" היא מעלה של חסידי אור"ה דוקא, שלא גברו במושכלות, כ"א קבלו האמונה בתמימות רגשי לבב, והתנהגו בדרך ישרה, ע"י מה שקבלו שהמצוות שלהם ניתנו כך ע"פ ד', אבל מי שע"י הכרע הדעת זכה להשיג ז' מצוות ב"ג הוא באמת חכם לב ומלא תבונה, הוא נחשב מחכמיהם, שמעלת החכמה היא גדולה מאד, וא"צ לומר שיש לו חלע"ה, כ"א הוא עומד במדרגה קדושה, שצריכה להתפרש במבטא יותר מלא מהלשון של „יש לו חלע"ה“. וגם אם יהיו דברי הרמב"ם כפשטם, אין בהם זרות אם נאמר, כי מדת עוה"ב, שהוא מדבר עלי' בספרו, היא אותה המדה המיוחדת, שהיתרון האלקי שיש לתורתנו הקדושה הוא מקנה למקימיה, ויש מעלות אחרות שכל דבר טוב יכול להקנות אבל אין זה נקרא בשם עוה"ב, ובאותו היתרון הוא בא מכחה של תורה, ומסתגל למי שמקבלה בקדושת אמונתה, ואין זה שולל כלל מעלות אחרות מצויירות לכל פילוסופיה כדרכה.

RAV KOOK (26) ר' א"ח

Behold the correct version is "but (*ela*) of their wise men." My opinion is that the intent of Maimonides is that the status, "possessing a share in the world to come," is a very low level, even though it is also a great good. Since, however, even Jewish sinners and ignoramuses merit this status, it is a low status amongst spiritual values. Maimonides reasons that ideas improve man much more than does righteous behavior. Therefore he reasons that the level of "possessing a share in the world to come," is a status specifically for righteous gentiles, who were not superior in their ideas but accepted faith in wholehearted purity and acted in an honest way because they accepted that their commandments were so given by God. However, he who through his rational conclusion merited acquiring the seven Noahide commandments—he is truly wise of heart and full of understanding. He is considered "of their wise men," for the status of wisdom is very great, and there is no need to state that they "possess a share in the world to come." Rather he stands on a level of holiness (*kedusha*) that requires interpretation in an expression greater than the language of "possessing a share in the world to come."³¹

ר' יהודה הלוי (1075-1141) (27) ג' 751

26 The Kuzari said: "If this is so, it would seem that your Torah was only given to you Jews, and no one else is bound by it."

27 The Rabbi said: "You are right, but non-Jews who wish to adhere to the Torah will still be rewarded as we are, just not to the same degree.³⁹ If the requirement to follow the Torah were based on the fact that God created us, then all people—white and black alike—would be obliged to follow it. Rather, we Jews are obliged to follow the Torah because God took us out of Egypt and attached His glory to us. God did this specifically for us, as we are known as the 'choicest' of all mankind."⁴⁰

102 Asked the Kuzari: "But would it not have been better for God to rectify the entire world? That would have been more benevolent and wise."

103 [1] The Rabbi said: "[By that reckoning], would it not have been better for all living creatures to be sentient humans? From your question I see that you have forgotten what we said before about humankind's history.¹⁵⁸ Recall that Divinity rested only upon the individual who was the heart of his siblings and the elite descendant of his parent. Only he would receive this light, and all others were like the peel of the fruit and did not receive it. This continued until the arrival of Jacob's sons, who were all the heart and elite descendants. They differed from

all other peoples in their distinguished Divinity. These distinctions made them like a different level or species of creation, that species being angelic in nature. They all aspired toward prophecy, and many actually achieved it. Even those who did not could still be at near-prophetic levels due to their desirable acts, their holiness and purity, and their attachment to other prophets.

מאהר"ל - (1753) (28) MAHARAL
ר' יהודה לוי (1520-1609)

"...Israel is special and separate from all the Gentiles, for the Gentiles are on a materialistic level, whereas Israel is on the 'form' level...as Chazal said: 'You are called men and the nations are not called men,' as though it were an ordinary thing for them, that the comparison between Israel and the Gentiles is similar to the comparison between man and animals who cannot speak, and this is because man is distinct from animals in that he is not materialistic and physical like the rest of the animal world; man is intelligent. This is the level of Israel, for they are distinguished from the material and are not immersed in it. Likewise with regards to Israel, the material is nullified compared to the soul; the material aspect is merely a transporter with the soul riding upon it, and the material is nullified, just like an ass is nullified and secondary with regards to one who rides on it. So is the matter with Israel, when they fulfil the will of G-d they alone are considered a transcendent form. However, in regards to the nations it is the exact opposite, as though their soul is nullified compared to the body, and as though they are only body and material."

והתבאר לך שיש בישראל כאלו היה החומר בטל אצל הנפש, וזה שאמרו אדם אתם אדם אתם קרוים אדם ולא הע"ג קרוים אדם. וכאשר אתה עומד על ענין זה תדע כי יש לישראל משפט הצורה הנבדלת ולע"ג משפט החומר. וידוע כי הצורה היא פועל ומושל בחומר וכך כאשר ישראל עושים רצונו של מקום הם באמת מושלים על כל האומות ואז מקוים ונתגדל עליהן על כל גויי הארץ (דברים כ"ח א) ובשביל כך אין ראוי אל הצורה הפחיתות ויציאה מענין ראוי לה כי זה הוא ענין עצם הצורה בעצמה שהיא שלימה בלא חסרון, ואין ענין הזה בדבר שהוא חמרי כי אין עצם החומר שהוא שלם. וכאשר אין הצורה כאשר ראוי להיות הרי כאלו אין לה מציאות כלל, ולכך כאשר ישראל שיש להם משפט ומדריגת הצורה שראוי לה השלימות והם במעלתם הם על הכל, אבל אם יוצאים מן השלימות שאז כאלו ח"ו אין להם מציאות כלל וכאלו הם נעדרים כי הצורה כאשר אינה בשלימות שלה יש לה בטול והכל מושלים עליה.

ליקוטי אמרים

ליקוטי אמרים

שעליו דרשו רז"ל כי דבר ה' בזה וגו' הכרת תכרת וגו' ופשיטא דמקרי רשע מפי מעובר איסור דרבנן וא"כ ע"כ הבינוני אין בו אפי' עון ביטול תורה ומש"ה טעה רבה בעצמו לומר שהוא בינוני*

הגהה

(ומ"ש בזהר ח"ג די רל"א כל שממעטין עונותיו וכו' היא שאלה רב המנוא לאלוהו אבל לפי תשובת אלוהו שם הפ' צדיק ורע לו הוא כמ"ש בר"ם פרשה משפטים דלעיל ושבעים פנים לתורה):

והא דאמרי' בעלמא דמחצ' על מחצה מקרי בינוני ורוב זכויות מקרי צדיק הוא שם המושאל לענין שכר ועונש לפי שנדון אחר רובו ומקרי צדיק בדינו מאחר שזוכה בדון אבל לענין אמותת

שם התואר והמעלה של מעלת ומדרגת חלוקות צדיקים ובינונים ארז"ל צדיקים יצ"ט שופטן שנא' ולכי חלף בקרבי שאין לו יצה"ד כי הרגו בתענית אבל כל מי שלא הגיע למדרגה זו אף שזכויותיו מרובים על עונותיו אינו במעלת ומדרגת צדיק כלל ולכן ארז"ל במדרש ראה הקב"ה בצדיקים שהם מועטים עמד ושתלן בכל דור ודור וכו' וכמ"ש וצדיק יסוד עולם: אך ביאור הענין על פי מ"ש הרח"ו ז"ל בשער הקדושה [ובע"ח שער נ' פ"ב] דלכל איש ישראל אחד צדיק ואחד רשע יש שתי נשמות דכתיב ונשמות אני עשיתי שהן שתי נפשות נפש אחת מצד הקליפה וסמרא אחרא והיא המתלבשת בדם האדם להחיות הגוף וכדכתיב כי נפש הבשר בדם היא וממנה באות כל המדות רעות מארבע יסודות רעים שבה דהיינו כעס וגאווה מיסוד האש שנגבה למעלה. ותאות התענוגים מיסוד המים כי המים מצמיחים כל מיני תענוג. והוללות וליצנות והתפארות ודברים במלים מיסוד

מיסוד הרוח. ועצלות ועצבות מיסוד העפר. וגם מדות טובות שבטבע כל ישראל בתולדותם כמו רחמנות וג"ח באות ממנה כי בישראל נפש זו דקליפה היא מקליפ' נוגה שיש בה ג"כ טוב והיא מסוד עין הדעת טוב ורע: משא"כ נפשות אומות עובדי גלולים הן משאר קליפות טמאות שאין בהן טוב כלל כמ"ש בע"ח שער מ"ט פ"ג וכל טיבו דעבדין האומות עובדי גלולים לגרמיהו עבדין וכדאיתא בגמרא ע"פ וחסד לאומים חמאת שכל צדקה וחסד שאומות עובדי גלולים עושין אינן אלא להתיהר בו: פרק ב ונפש השנית בישראל היא חלק אלוה ממעל ממש כמ"ש ויפח באפיו

נשמת חיים ואתה נפחת כי וכמ"ש בזהר מאן דנפח מתוכיה נפח פי' מתוכיותו ומפנימיותו שתוכיות ופנימיות החיות שבאדם מוציא בנפיתו בכח: כך עד"מ נשמות ישראל עלו במחשבה כדכתיב בני בכורי ישראל בנים אתם לה' אלהיכם פי' כמו שהבן נמשך ממוח האב כך כביכול נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית' דאיהו חכים ולא בחכמה ידיעא אלא הוא

הגהה

והודו לו חכמי הקבלה כמ"ש בפרדס מהרמ"ק וגם לפי קבלת האר"י ז"ל יציבא מילחא בסוד התלבשות אור א"ס ב"ה על ידי צמצומים רבים בכלים דחב"ד דאצילו' אך לא למעלה מהאצילו' וכמ"ש בס"א שא"ס ב"ה סרוכס ומתנשא רוממות אין קץ למעלה מעלה ממהות וכו' חב"ד עד שמהות וכו' חב"ד נחשבת כעשייה גופנית אצלו ית' כמ"ש כולם בחכמה עשית:

וחכמתו א' וכמ"ש הרמב"ם* שהוא המדע. והוא היודע כו' ודבר זה אין ביכולת האדם להבינו על בוריו כו' כדכתיב החקר אלוה תמצא וכתוב כי לא מחשבותי מחשבותיכם וגו' ואף שיש רבבות מיני חלוקי מדרגות בנשמו' גבוה על גבוה לאין

קץ

"THE RAV: THINKING ALONE"

[AR:] In Cleveland I attended a class given by a Lubavitcher chassid to baalei batim. He was teaching them Tanya. I certainly didn't know what he was talking about; I don't think he knew what he was talking about either. He mentioned concepts, terms, that he didn't know what they meant. I asked him about one or two concepts, he couldn't define them. But they were all listening, seemed interested...

This is exactly what they do. Have someone teach chassidus, Tanya, about the hierarchy of souls – he found in Tanya nothing else to teach? – that the soul of the goy and the soul of a bahaimah come from the same origin. What's the saichal, it's another question.

trait of melancholy, which all Hasidic masters deplore, can, at times, be used (most carefully, for it can indeed cause great devastation) to a constructive end.²⁶ In the same vein, a Hasidic master once said of one of his disciples that the man's vanity was the source of his virtue: every time he was tempted by sin, he said to himself, "How can I, being who I am, stoop to such a deed?" Indeed, even the most lethal poisons are not toxic in all circumstances and dosages; certain poisons (such as curare), when used in the right dosage and manner of application, might even serve as a cure.

In character, as in nature, nothing is intrinsically evil, only its particular application in a particular context. Thus, one cannot determine in advance which things to reject and which to embrace; one must judge each case on its own merits, taking in account the context, actors, and specifics of each situation before deeming a feeling or course of action good or bad.

From this soul also derive the good characteristics that are to be found in the innate nature of every Jew,

The animal soul is not necessarily the "evil" element in man; rather, it is what defines his natural self, the array of vital, spiritual, and emotional forces that make the animal man. As we said, every creature has a *nefesh*, a soul. The *nefesh* is not an abstract life force but a multifaceted, complex dynamic that is specific to each particular creature—man, animal, plant, even stone—and imparts to it its particular qualities. In man, the *nefesh* embodies the drives, volitions, preceptions, and cravings, both physical and spiritual, that constitute his human self. Good or evil are not at issue here; we are speaking of the natural state of man, in the same way that we would speak of the forces that shape the nature of any animal. In this sense, the uniquely human faculties of man, such as intelligence and speech, also derive from the animal soul. Man is a highly developed, complex creature, so his *nefesh* is likewise highly developed and complex: in addition to its base lusts and drives, in addition to its propensity to frivolity and idle talk, it possesses the faculty for thought, reasoning, and cognition. But the philosopher in man is no less part and parcel of his biological self and does not express anything holy, anything that transcends the naturally human, what is zoologically defined as *Homo sapiens*.

But even in the animal, biological sense, the Jewish soul is a species unto itself. Just as living things are a unique genre in creation, and the

human being is a unique species of animal, so is the Jew a unique species of human (and so, as we shall see, is the *tzaddik* a unique species of Jew). Just as man is born human, the Jew is born Jewish. The only question is to what extent he will actualize his unique potential as a Jew; and this is a factor of education, development, and, most of all, will. But the same is true of humans in general: human children raised by animals develop their human potential only to a most limited extent, if at all. (We know that the more highly developed a creature is, the more it must learn and train in order to realize its potential. A fly does not have to be taught anything; it is born with all it needs to know to be a fly, and it won't learn much more. Higher life forms need to learn more, and if they are not taught and trained, or if there be any significant lack in the manner of their training, they will fail to behave like the rest of their kind.)

Because we are speaking of the Jewish animal soul, we are speaking of a *nefesh* whose natural composition includes distinctly positive traits. Every living creature has its distinct character: some are vicious predators, others naturally compassionate; some are audacious, others docile. The animal soul of the Jew, on its most basic level, possesses certain "good" traits. Instinctively, without any moral effort on his part, the Jew does certain things, reacts to certain stimuli, without a further thought, almost automatically. A person does not have to be taught to desire what is pleasurable, nor does the child have to be trained in how to get angry; these traits are instinctive to the natural soul as an integral part of the human character. In the same way, the natural soul of the Jew possesses certain positive traits, such as compassion and charity.

This, in keeping with the Talmudic statement, "Three distinguishing features mark this people: they are compassionate, bashful, and charitable."²⁷ So integral are these qualities to the Jewish character that it was said that whoever does not exhibit these traits is not of the seed of Israel.²⁸ A Jew is charitable not because he has conquered his selfish inclinations or because he is a particularly good person but because it is his nature. Just as certain people have a weakness for certain things, the Jew has a "weakness" for compassion, bashfulness, and charity.²⁹ Some people have a propensity for music, but this does not make them better or worse persons. In the same way, the Jew is, by nature, bashful, compassionate, and charitable; this is how he was born. It does not make him more righteous; it makes him what he is.

Why, one might wonder, does the *Tanya* only mention two of the traits enumerated by the Talmud—compassion and charity—and omit the third, bashfulness? The Lubavitcher Rebbe explains that only these two are natural, inborn traits. This is not the case with bashfulness; indeed, the Talmud says that, by nature, “Israel is the most brazen of nations.”³⁰ But the experience of the divine revelation at Sinai suppressed their brazen nature and made them docile. Thus, although bashfulness is a trait common to every Jew (to the extent that its lack puts a person’s Jewishness in question), it cannot be said to be a natural trait, deriving from the Jew’s animal soul.

For in the case of the Jew, this soul of the *kelipah* is derived from *kelipat nogah*, which also contains good.

There are four basic *kelipot*: the three profane *kelipot* and *kelipat nogah* (the “luminous” *kelipat*). The four *kelipot* are alluded to in a passage in the prophet Ezekiel’s description of the supernal “chariot”: “a storm wind,” “a great cloud,” and “a flaring fire”; and a “luminousness [*nogah*] about it.”³¹ “Storm wind,” “great cloud,” and “flaring fire” refer to the three profane *kelipot*; “and a luminousness about it” refers to the luminous (or translucent) husk, *kelipat nogah*.

Kelipat nogah is the boundary between the utterly dark and negative domain of unholiness and the domain of holiness and light. It is indeed a *kelipah*, a light-obscuring husk, but it is not utter darkness; it is a luminescent darkness, a veil that allows a hint of light to pass through.

As shall be explained, even the three profane *kelipot* are not completely devoid of light. For nothing exists that does not possess a spark of good. Goodness and holiness are, in essence, synonymous with divinity; and because God is the ultimate and exclusive source of existence, it follows that anything that is completely devoid of good is, by definition, absolute nothingness. A thing that is possesses some measure of good.³² The difference between the three profane *kelipot* and *kelipat nogah* is the accessibility of the good at their core and the ability to “release” it. In nature, we find many examples of this: substance A might contain a particular element, but this element is “locked” within it, whereas substance B might contain the same element but in a manner that readily allows its extraction. Substance B does not necessarily contain a greater quantity of it; it simply contains that element in a more accessible form. For instance, aluminum

is one of the most important metals to industry. It is also one of the most plentiful elements in nature; almost all soil contains aluminum. Practically, however, extracting aluminum from the ordinary soil in any gainful way is virtually impossible. Therefore, one must seek rare and precious materials (such as bauxite), not because they contain greater concentrations of aluminum but because they more readily yield it from themselves. This, in a certain sense, is analogous to the difference between the three profane *kelipot* and *kelipat nogah*: the three *kelipot*, too, contain good, but we have not been granted the ability to extract it from them; *kelipat nogah*, on the other hand, represents those elements of creation in which the good is more discernible and extractable.

The animal soul in the Jew derives from a nonholy source, from *kelipah*. But this *kelipah*, *kelipat nogah*, possesses certain elements of good, which, with the proper stimulation, will come to light. The Jew exhibits these traits not because he has chosen good and rejected evil but as an almost instinctive reaction. This, as we shall see, is against the natural self of the non-Jew, which derives from the three profane *kelipot*. Obviously, a non-Jew can also be charitable, compassionate, or bashful; in a non-Jew, however, these are not natural traits but traits that must be acquired and cultivated through education and training, just as the Jew must cultivate many positive traits (humility, joy in serving God, and so on) that are not natural to him, for they are not part of his biological self and must be acquired through education and hard work and often only by vanquishing his natural instincts.

The natural traits of man, whether positive or negative, have no objective value as “good” or “evil.” A Jew who lives a wholly animal life, following only the dictates of his base instincts, will find compassion and charity among his *kelipah*-deriving traits. And in a certain sense, the natural self of the non-Jew also includes traits that are morally ambivalent. For every negative trait has its positive side: pride is usually accompanied with a certain amount of guarding one’s limits; frivolity and boasting usually signify an openhearted and expansive character; and so on.

Thus, the “the good characteristics that are to be found in the innate nature of every Jew” form part of the natural dynamic that defines the relationship between matter and spirit in every living creature. In the Jew, this dynamic might be more sophisticated and possessive of a higher consciousness, but it is essentially similar to that of every other natural soul.

as it originates in the esoteric "Tree of Knowledge of Good and Evil."

The "Tree of Knowledge of Good and Evil" is the matrix and symbol of *kelipat nogah*, of the admixture of light and darkness, good and evil.

The souls of the nations of the world, however, derive from the other impure *kelipot*, which contain no good whatever, as it is written in *Etz Chayyim*, Portal 49, ch. 3,

The essence of *kelipah* is its egocentricity (as opposed to holiness, which is defined by its self-abnegation to God). In *kelipah*, the "I" is the axis about which all revolves, the ultimate reference point being: What's in it for me? Because the natural soul of the non-Jew is wholly *kelipah*, devoid of all manifest holiness, all the good that the non-Jew does derives from egocentric considerations, be it to the aim of priding oneself with one's good deeds or the aim of achieving peace and harmony in the world that the "I" inhabits. It does not turn toward the other; rather,

all the good that the nations do, is done from selfish motives. As the Talmud comments on the verse, "The kindness of the nations is sin":³³ "All the charity and kindness done by the nations of the world is only for their own self-glorification" and so on.

The author is not coming, with these brief sentences, to define the nature of the non-Jew. Whatever he says here about non-Jews is just the background for the issue with which he is dealing—namely, the uniqueness of the natural animal soul of the Jew. For when we say that the Jew is chosen and unique among the peoples of the world, it is in regard to his animal soul and not regarding the Jew's "Godly soul" (see Chapter 2), which the non-Jew does not possess at all. From the stock of the souls of humanity branches out the Jewish animal soul, which has its similarities as well as its uniqueness vis-à-vis the natural soul of the non-Jew.

The process of Israel's becoming a chosen people is described in the book of Genesis not unlike the process of genetic selection in the breeding of plants. From tens of thousands of specimens, one selects three or four seedlings that exhibit certain desirable qualities. These are set aside and repeatedly grafted upon each other until a new species emerges, a species that exhibits the desired quality distinctly

rather than vaguely, naturally rather than by change of nature. This is the story told in the book of Genesis: from millions of human beings, God chooses one seedling; from the progeny of this seedling, He again selects one branch, one individual, whom He carefully cultivates into a new breed of human being. As with our agricultural metaphor, this new species is the result of a natural selection and mutation, guided by a conscious volition, out of thousands of possibilities. This new species now possesses certain qualities that have become part of its nature: it does not have to overcome its natural self to be better than its norm, in order to achieve certain things. The other species of its kind are also capable of achieving these things, but this is an extraordinary achievement for them; they require much effort, conscious orientation, and self-transformation before they can produce something of unalloyed goodness.

It is told that during his imprisonment, Rabbi Schneur Zalman was required to answer a great number of questions regarding Hasidic teaching and the Hasidic position on various issues, including various Hasidic customs and matters of Kabbalistic interpretation. One of these questions concerned what Rabbi Schneur Zalman had written here about the natural soul of the non-Jew. As related in the book *Beit Rebbe* (which was published in Russia under czarist censorship), Rabbi Schneur Zalman answered all the questions to the satisfaction of his interrogators, but when it came to this question he merely smiled and said nothing. The *Beit Rebbe* adds, "The significance of his smile is understandable to the wise."

Israel and the Nations

[1] One of the deepest concepts of God's providence involves Israel and the other nations. With regard to their basic human characteristics, the two appear exactly alike. From the Torah's viewpoint, however, the two are completely different, and are treated as if they belonged to completely different species.

We will now delve into this concept, explaining in which way the two are alike, as well as in which way they are different.

[2] Before Adam sinned, he was on a much higher level than contemporary man, as discussed earlier (1:3:6). In that state, man was on a very lofty level, fit for a high degree of eternal excellence. If he had not sinned, man would have simply been able to elevate and perfect himself, step by step.

He would have then given birth to future generations while still in that state of excellence. Their number would be accurately determined by God's wisdom, depending on how those enjoying His good should best be perfected. All these future generations would have then shared this good with Adam.

God had also determined and decreed that all these generations that would have been born of Adam should exist on various determined levels. Some generations would thus be primary, while others would be secondary, like roots and branches. Later generations

would stem from the earlier ones [and share their characteristics], like branches stemming from a tree. The number of trees and branches, however, was determined from the very beginning with the utmost precision.⁴⁴

When Adam sinned, he fell from his original high level, and brought upon himself a great degree of darkness and insensitivity, as discussed earlier. Mankind in general also fell from its original height, and remained on a degraded level where it was not at all worthy of the eternal high degree of excellence originally destined for it.

Man could thus anticipate only a very much lower level, and it was in this state that children were born into the world. They were therefore all born into this degraded state.

Nevertheless, even in the time of his downfall, the elevated aspect that existed in man as a result of his true root was not completely extinguished. Adam was therefore not cast aside completely, and could still return to the higher level. [But now he would be functioning under an important disadvantage, since] he was actually on a lower plane [which merely had] the potential aspect of the higher level.

God gave Adam's descendants a free choice at that time to strengthen themselves and strive to elevate themselves from this lower state and regain the higher level.

The Highest Wisdom, however, determined the length of time best suited for such an effort, and accordingly set a time limit for these generations. In a way, this is very much like the time limit now given to each individual. Every individual has a limited lifetime and it is during this period of time that he must attain both perfection and his level in the Community of the Future World, as discussed earlier.⁴⁵ The reason in both these cases is that everything that involves effort must be limited in time.

[3] The Highest Wisdom deemed it fitting that this effort be divided into a period for the roots, and another for the branches. The original effort would thus be that of the roots, while what would come later would involve the branches.

The human race initially had a chance to permanently regain

ה' תרנ"ב

בענין ישראל ואמות העולם (1746-1707)

ואז מן הענינים העמקים שבהנהגתו יתברך שמו, הוא ענין ישראל ואמות העולם, שמצד טבע האנושי נראה היותם שוים באמת, ומצד עניני התורה הם שונים שנוי גדול, ונבדלים כמינים מתחלפים לגמרי. והנה עתה נבאר בענין זה באור מספיק, ונפרש מה שבו מתדמים זה לזה, ומה שבו מתחלפים זה מזה.

וב אדם הראשון קדם חטאו היה במצב עליון מאד ממה שהוא האדם עתה - וכבר בארנו ענין זה בחלק א, פרק ג - ומדרגת האנושיות לפי המצב שהוא היתה מדרגה נכבדת מאד, ראיה למעלה רמה נצחית, כמו שזכרנו. ואלו לא היה חוטא, היה משתלם, ומתעלה עוד עליו על עליו; והנה, באותו המצב הטוב היה לו להוליד תולדות, מספר משער מתקמחו יתברך שמו, על פי אמתת מה שראוי לשלמות הנהיגים בטובו יתברך שמו, והיו כלם נהנים עמו בטוב ההוא.

ואמנם התולדות האלה שהיה ראוי שיליד, נגורו ושערו מלפניו יתברך שמו, משערות בהדרגות מיוחדות, פרוש - שיהיו בהם ראשיים ונספלים, שרשים וענפים, גמשיים זה

אחר זה בסדר מיוחד, כאילנות וענפיהם, ומספר האילנות ומספר הענפים הכל משער בתכלית הדקדוק.

והנה, בחטאו, ירד מאד ממדרגתו, ונכלל בו מן החשך והעכירות שעור גדול, וכמו שזכרנו, וכלל המין האנושי ירד ממדרגתו ועמד במדרגה שפלה מאד, בלתי ראיה למעלה הרמה הנצחית שהתעמד לה בראשונה, ולא גשאר מזמן ומוכן אלא למדרגה פחותה ממנה פחיתות רב, ובבחינה זאת הוליד תולדות בעולם, כלם במדרגה השפלה הזאת שזכרנו.

ואמנם, אף על פי כן, לא חדל מהמצא בכלל מדרגת המין האנושי - מצד שרשו האמתי - בבחינה עליונה מן הבחינה שהיה המין הזה אז בזמן קלקולו, ולא נדחה אדם הראשון לגמרי, שלא יוכל לשוב אל המדרגה העליונה, אכל נמצא בפעל במדרגה השפלה ובבחינה כהנית אל המדרגה העליונה.

והנה נתן האדון ברוך הוא, לפני התולדות ההם שנמצאו באותו הזמן, את הבחירה, שיתחזקו, וישתדלו להתעלות מן המדרגה השפלה ולשים עצמם במדרגה העליונה, והניח להם זמן לדבר, כמו ששערה החכמה העליונה היותו נאות להשתדלות הנה - ועל דרך מה שמנחת עתה לנו, לשנהיה משיגים השלמות והמדרגה בקבוץ בני העולם הבא, כמו שזכרנו לעיל - כי הנה, כל מה שהוא השתדלות צריך שיהיה לו גבול.

וגו והנה ראתה החכמה העליונה היות ראוי, שנה השתדלות ותחלק לשרשי וענפי, פרוש - שיהיה בתחלה זמן ההשתדלות לשרשים שבתולדות, ואחר כך לענפים שבהם; והנין כי המין האנושי כולו, היה צריך צדין שיקבע ענינו

15

its original state and rectify the spiritual damage that had been done. The proper procedure would have been for the roots and heads of Adam's descendants to first elevate themselves to the rectified level. Once this was accomplished, both the roots and their branches would remain in this state forever, since the branches always follow the roots.

The time provided for generations to function as roots, however, was limited. During this period, the gate was open and the opportunity existed for any individual to properly prepare himself and permanently become a good and worthy root. He would then be prepared for a high degree of excellence, appropriate for man in his original state, rather than that of man in his fallen state.

Since this individual would perfect himself as a root, he would attain this for his deserving descendants as well as for himself. They would all receive what he attained, and would therefore all be able to remain on the level and state attained by him as their root.

The period during which this was possible extended from the time of Adam until the Generation of Separation [when the Tower of Babel was built].⁴⁶ During this period there never ceased to be some righteous people who preached the truth to the multitudes, warning them to correct themselves. These included such individuals as Enoch,⁴⁷ Methuselah,⁴⁸ Shem⁴⁹ and Eber.⁵⁰

Man's measure was filled,⁵¹ however, in the Generation of Separation. God's attribute of justice then decreed that the time when men could be considered roots should come to a close. Until this time, things could become a permanent part of these roots, depending on what had transpired previously. With the Generation of Separation, this period came to a close.

God then scrutinized all mankind, perceiving the levels that should be made permanent in that generation's members according to their deeds. These things then became a permanent part of their nature in their aspect as roots. It was thus decreed they each should bear future generations, all possessing the qualities that were deemed appropriate for their root ancestor.

The descendants of each of these individuals were thus divided into permanent groupings, each with its own characteristics and limitations. They were destined to father future generations who

would inherit these characteristics, just as members of any particular species inherit the characteristics of their forebears.

According to the Highest Judgment, it turned out that none of them deserved to rise above the degraded level to which Adam and his children had fallen as a result of their sin. [Not a single one had risen above it all.]

There was, however, one exception, and that was Abraham. He had succeeded in elevating himself, and as a result of his deeds was chosen by God.⁵² Abraham was therefore permanently made into a superior excellent Tree, conforming to man's highest level. It was further provided that he would be able to produce branches [and father a nation] possessing his characteristics.

The world was then divided into seventy nations, each with its own particular place in the general scheme.⁵³ All of them, however, remained on the level of man in his fallen state, while only Israel was in the elevated state.

After this, the gate was closed on the era of roots. Things would then be directed and brought about upon individuals as branches, each one according to his nature.

Even though it may seem that man was originally the same as he is now, there is actually a great difference. Before the Generation of Separation, man existed in the age of roots, and was dealt with accordingly. When this period ended, things were judged and made permanent, and a new age began. This is the age of branches, which still exists.

[4] God's great love and goodness decreed that the branches of other nations still be given a chance. If they so desired, they still had the free choice to tear themselves loose from their own roots, and through their own actions include themselves among the branches of Abraham's family.

This is what God meant when He told Abraham (Genesis 12:3), "All the families of the earth will be blessed through you." Abraham was thus made the father of all converts.⁵⁴

[This, however, would require effort on the part of the individuals concerned.] Without such effort, they would remain

כְּרָאֵי וַיִּתְקַן מִן הַקְּלָקוּלִים שֶׁהָיוּ בוֹ; וְלִפֵּי סֵדֵר הַהִדְרָגָה, הִנֵּה הָיָה רְאִי, שִׁיקְבְּעוּ כְּרָאוֹנָה שְׂרִשְׁיָהֶם וְרָאִישֵׁיהֶם שֶׁל תּוֹלְדוֹת הָאָדָם לַעֲמֹד בְּמִדְרָגָה מְתַקֵּנָה, וַיַּעֲמֵדוּ כֹּה הֵם וְעַנְפֵיהֶם, כִּי הָעַנְפִים יִמְשְׁכוּ תָמִיד אַחַר הַשָּׂרֵשׁ.

וְהִנֵּה הַגִּבּוֹל הַזֶּמֶן לַהֲשַׁמְדוֹת הַשָּׂרֵשׁ הַזֶּה, שְׁמֵי שַׂיִכָּה מְכַלֵּל הַנְּמַצָּאִים, בְּאוֹתָם הַזְּמַנִּים שֶׁהָיָה שַׁעַר זֶה נִפְתָּח וְהָיָה בְּיָדָם לַהֲנַיֵץ לְזוֹה הָעֵנָן, וַיִּכְיֶן אֶת עַצְמוֹ כְּרָאִי, יִקְבַּע לְשָׂרֵשׁ אֶחָד טוֹב וַיִּקַּר, מוֹכֵן לַמַּעֲלָה הַרְמָה, הָרְאוּיָה לְמִי שֶׁהוּא אָדָם בְּמַצָּב הַטוֹב, וְלֹא אָדָם בְּמַצָּב הַמְקַלְקֵל, וְכֵן יִשְׁגֵי שִׁנְתָן לוֹ לְהוֹצִיא תּוֹלְדוֹתָיו הָרְאוּיִים לוֹ כֻּלָּם בְּבַחֲנֵיתוֹ, פְּרוּשׁ – בְּאוֹתוֹ הַמִּדְרָגָה וְהַמַּצָּב שֶׁכָּבֵר הִשִּׁיג הוּא בְּשִׂרְשֵׁיתוֹ.

וְהָיָה הַזֶּמֶן הַזֶּה מְאֹדָּה הָרָאוּשׁוֹן עַד וְזֶמֶן הַפְּלָגָה. וְהִנֵּה, כֹּל אוֹתוֹ הַזֶּמֶן לֹא חָדָל צְדִיקִים דוֹרְשִׁים הָאֵמֶת לְרַבִּים – כְּגוֹן: חֲנוּךְ, מְתוֹשֵׁלַח, שֵׁם וְעֵבֶר – וּמִן הַיָּרִים אוֹתָם שִׁתְּקֵנוּ אֶת עַצְמָם, וְכִיּוֹן שֶׁנִּתְמַלְאָה סֵאתָם שֶׁל הַבְּרִיּוֹת, דִּהְיִנוּ בְּזִמְן הַפְּלָגָה, שֶׁפֶט בְּמִדַּת מִשְׁפָּטוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, הָיִיתָ רְאִי שִׁנְמָר וְזֶמֶן הַהֲשַׁמְדוֹת הַשָּׂרֵשׁ, וְהָיָה קֶצֶם שֶׁל הַדְּבָרִים, שִׁיקְבַּע מֵה שֶׁרְאִי לִקְבַּע בְּבַחֲנֵית הַשָּׂרֵשׁ, לִפֵּי מֵה שֶׁכָּבֵר נִתְגַלְגַּל וְנִהְיָה עַד עַתָּה הַקֵּץ הַהוּא.

וְאִזּוֹ הַשִּׁנְיָה יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ עַל כָּל בְּנֵי הָאָדָם, וְרָאָה כֹּל הַמִּדְרָגוֹת שֶׁהָיָה רְאִי שִׁיקְבְּעוּ בָּם הָאֲנָשִׁים הָהֵם כִּפִּי מַעֲשֵׂיהֶם, וְיִקְבְּעֵם בָּם, בְּבַחֲנֵיתָם הַשָּׂרֵשִׁית, כְּמוֹ שֶׁזְכַּרְנוּ. וְהִנֵּה, כִּפִּי מֵה שֶׁהִנְחִיָה הֵם, כֵּן נִגְוַר עֲלֵיהֶם שִׁיְהִי מוֹצִיאִים הַתּוֹלְדוֹת, כִּפִּי מֵה שֶׁכָּבֵר שַׁעַר שֶׁהָיָה רְאִי לְשָׂרֵשׁ הַהוּא, וְנִמְצָאוּ כֻּלָּם מִיָּנִים קְבוּעִים בְּעוֹלָם, כֹּל אֶחָד בְּחֻקּוֹ וְטִבְעוֹ, כְּכֹל שְׂאֵר הַמִּיָּנִים שֶׁבְּבְרִיּוֹת, וְנִתַּן לָהֶם לְהוֹצִיא תּוֹלְדוֹתֵיהֶם בְּחֻקָּם וּבַחֲנֵיתָם, כְּכֹל שְׂאֵר הַמִּיָּנִים.

וְאֵמָנָם, נִמְצָאוּ כֻּלָּם, לִפֵּי הַמִּשְׁפָּט הָעֲלִיּוֹן, רְאוּיִים לְשָׂאֵר בְּמִדְרָגָה הָאֲנוּשִׁית הַשְּׁפֵלָה שֶׁהִנְעִיָה לָהּ אָדָם הָרָאוּשׁוֹן וְתוֹלְדוֹתָיו מִפְּנֵי הַחֲטָא, וְלֹא גְבוּהִים מִזֶּה כָּלֵל, וְאַבְרָהָם לְבַדּוֹ נִבְחַר בְּמַעֲשָׂיו וְנִתְעַלָּה, וְנִקְבַּע לְהִיֵּת אֵילָן מַעֲלָה וַיִּקַּר, כִּפִּי מַצִּיאֹת הָאֲנוּשִׁיּוֹת בְּמִדְרָגָתוֹ הָעֲלִיּוֹנָה, וְנִתַּן לוֹ לְהוֹצִיא עַנְפָיו כִּפִּי חֻקּוֹ.

וְאִזּוֹ נִתְחַלַּק הָעוֹלָם לְשִׁבְעִים אֲמוֹת, כֹּל אַחַת מֵהֶן בְּמִדְרָגָה יְדוּעָה, אֲבָל כָּלֵן בְּבַחֲנֵית הָאֲנוּשִׁיּוֹת בְּשִׁפְלוּתוֹ, וַיִּשְׂרָאֵל בְּבַחֲנֵית הָאֲנוּשִׁיּוֹת בְּעֲלִיּוֹ.

וְהִנֵּה אַחַר הָעֵנָן הַזֶּה, נִסְתַּם שַׁעַר הַשָּׂרֵשִׁים, וְהַתְּחִיל הַגְּלִיגוֹל וְהַהֲנָהָה בְּעַנְפִים, כֹּל אֶחָד לִפֵּי עֵנָנוּ; וְנִמְצָא, שְׂאֵף עַל פִּי שֶׁלְכַאוּרָה נִרְאָה עֵנָנוּ עֵתָה וְעֵנָן הַקּוֹדְמִים שֶׁהָיָה בְּאֵמֶת אֵינוֹ כֹּף, אֲלָא עַד הַפְּלָגָה הָיָה הַזֶּמֶן לְשָׂרֵשׁ הָאֲנוּשִׁיּוֹת, וְנִתְגַלְגְּלוּ הַדְּבָרִים בְּבַחֲנֵיהֶן זוֹ, וְכִשְׁהִנְיָה קֵץ זֶמֶן זֶה, נִקְבַּע הַדְּבָר כִּפִּי הַמִּשְׁפָּט, וְהַתְּחִיל זֶמֶן אַחַר, שֶׁהוּא זֶמֶן הָעַנְפִים, שֶׁעוֹרְדוֹ בּוֹ עֵתָה.

וְזוֹ וּמִרְבֵּי טוֹבוֹ וְחִסְדּוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, גֹּר וְנָתַן מְקוֹם אֶפְלוֹ לְעַנְפֵי שְׂאֵר הָאֲמוֹת, שֶׁבְּבַחֲרֵיתָם וּמַעֲשֵׂיהֶם יַעֲקְרוּ עַצְמָם מִשְׂרָשָׁם, וְיִכְלְלוּ בְּעַנְפֵי שֶׁל אַבְרָהָם אֲבִינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, אִם יִרְצוּ; וְהוּא, מֵה שֶׁעָשָׂהוּ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם אֲבִי לְגֵרִים, וְאָמַר לוֹ: "וְנִבְרַכְתָּ בְּךָ כָּל מִשְׁפַּחַת הָאָדָמָה"; וְאוּלָּם אִם לֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּזוֹ, יִשְׁאָרוּ תַּחַת אֵילָנוֹתֵיהֶם הַשָּׂרֵשִׁים בְּחֵי טוֹבוֹת הַמִּדְרָגָה

[3] It is also necessary to realize that each individual tree is also divided, very much as the descendants of Adam were divided into root trees and branches. Primary branches can thus be distinguished in each individual tree, and these branches are then differentiated to yield their particular members.

Abraham's tree consisted of 600,000 main branches. These were the individuals who left Egypt, and it was to them that the Torah was given and the land of Israel divided.⁵⁵ Every Jew subsequently born is considered to be an element and descendant of one of these primary branches.

It was to these 600,000 original Jews that the Torah was given. When this occurred, the tree was said to have attained maturity.⁵⁶

At this time, God also gave the nations a last chance. In His mercy, He had suspended their final judgment until the time that the Torah was given [with the revelation at Sinai]. He then offered the Torah to every nation, giving them the opportunity to accept it.⁵⁷

If any nation would have then accepted the Torah, it would have elevated itself from its lower state. As it was, none of them desired the Torah, and their judgment was therefore sealed completely. The gate was permanently closed, never again to be opened.

It still remained possible, however, for any individual to convert to Judaism. In this manner, he could still include himself in Abraham's tree of his own free will.

[6] The decree, however, was not that the other nations should be destroyed. It only meant that they would have to remain on the lower level that we have discussed. This lower state would never have been meant for man if Adam had not sinned. It only came into being in the first place as a result of his sin.

These nations still have the human aspect, blemished though it may be, and God desired that they should at least have a counterpart of what was actually appropriate for all mankind. He therefore granted them a divine soul (*Neshamah*) somewhat like that of the Jew, even though it is on a much lower level.⁵⁸ They were likewise given commandments, through which they could attain both material and spiritual advantages appropriate to their nature. These are

the seven [universal] commandments given to the children of Noah.⁵⁹

All this had been arranged from the beginning of creation, prepared for the contingency that man would sin. In this respect, it is like other harmful things and punishments, which were also created conditionally, as our sages teach us.⁶⁰

[7] In the World to Come, however, there will be no nation other than Israel.

The souls of righteous gentiles will be allowed to exist in the Future World, but only as an addition and attachment to Israel. They will therefore be secondary to the Jew, just as a garment is secondary to the one who wears it. All that they attain of the ultimate good will have to be attained in this manner, since by virtue of their nature they can receive no more.⁶¹

[8] When the world was divided into seventy nations, God appointed seventy [directing] angels as Officers (*Sarim*) in charge of these nations, to watch over them and attend all their needs.⁶²

Thus, God does not oversee these nations except in a general manner. It is each one's directing angel who takes care of the details, through the power that God gives it for this purpose. God thus told Israel (*Amos* 3:2), "Only you have I known among all the families of the earth."

This does not mean, however, that the details are withheld from God's knowledge. This cannot be true, since everything in all creation is perceived by God and revealed to Him. What it does mean, however, is that God does not oversee and directly influence their details. This will be further clarified in a later section.⁶³

[9] God thus made the rectification and elevation of all creation totally dependent on the Jews. To the extent that this can be expressed, we can thus say that He subjugated His providence to them.⁶⁴ Through their deeds, they can cause [His Light] to shine forth and have influence, or, on the other hand, hold it back and

והוּ וְצָרִיף שְׂתַדַּע, שְׂכַמוּ שְׂכַלֵּל תּוֹלְדוֹת הָאָדָם מִתְחַלֵּק לְאֵילָנוֹת שְׂרָשִׁיִּים וְעֹנֵפֵיהֶם עִמָּהֶם כְּמוֹ שְׂזַכְרֵנוּ, כֵּן כָּל אֵילָן וְאֵילָן בְּפָנָיו עֲצָמוֹ, יִבְחָנוּ בּוֹ הָעֹנֵפִים הָרָאשִׁיִּים, שְׂמָהֶם נִמְשָׁכִים וּמִתְפָּרְטִים כָּל שְׂאָר הַפְּרָטִים.

וְאִמְנָם, עֲנֵפֵי אֵילָנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם – הַכּוֹלְלִים, הִנֵּה הֵם עַד שְׁשִׁים רְבּוּא, שֶׁהֵם אוֹתָם שִׁיְצָאוּ מִמִּצְרַיִם, וְנַעֲשִׂית מֵהֶם אֶמֶת הַיִּשְׂרָאֵלִית, וְלָהֶם נִחְלָקָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; וְכָל הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם, נִחְשָׁבִים פְּרָטִים וְתוֹלְדוֹת הָעֹנֵפִים הַכּוֹלְלִים הָאֵלֶּה, וְהִנֵּה לְאֵלֶּה נִתְּנָה הַתּוֹרָה, וְאִזּוּ נִקְרָא שְׂעַמַד אֵילָן זֶה עַל פְּרָקוֹ.

וְאוּלָּם חֶסֶד גָּדוֹל עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם כָּל הָאֻמוֹת, שֶׁתְּלָה דִינָם עוֹד עַד זְמַן מִתֵּן הַתּוֹרָה, וְהַחֲזִיר אֶת הַתּוֹרָה עַל כָּל־ם שִׁיְקַבְּלוּהָ, וְאִם הָיוּ מִקְבָּלִים אוֹתָהּ, עֲדוּן הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם שִׁתְּעַלּוּ מִמִּדְרַגְתָּם הַשְּׁפֵלָה, וְכִינֵן שֶׁלֹּא רָצוּ, אִזּוּ נִמְרָ דִינָם לְגַמְרֵי, וְנִסְתַּם הַשַּׁעַר בְּפָנֵיהֶם סוֹתָם שְׂאִין לוֹ פְּתִיחָה, וְאִף זֶה נִשְׂאָר לְכָל אִישׁ וְאִישׁ מִן הָעֹנֵפִים בְּפְרָטֵיהֶם, שִׁתְּחַיֵּי בְּעֲצָמוֹ וְיִכְנָס בְּבַחֲרֵתוֹ תַּחַת אֵילָנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ.

וְאוּלָּם, לֹא הָיְתָה הַגּוֹרָה לְהַאֲבִיד אֶת הָאֻמוֹת הָאֵלֶּה, אֲבָל הָיְתָה הַגּוֹרָה שִׁישְׂאָרוֹ בְּמִדְרַגָּה הַשְּׁפֵלָה שְׂזַכְרֵנוּ, וְהוּא מִן אֲנוּשִׁיּוֹת שֶׁהָיָה רָאוּי שֶׁלֹּא יִמְצָא אֵלּוֹ לֹא חֶטָא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן, וְהוּא בְּחֶטָאוֹ גָּרַם לוֹ שִׁיְמָצָא; וְאִמְנָם, כִּינֵן שֶׁשִּׁי בָהֶם בְּחִינָה אֲנוּשִׁיּוֹת, אִף עַל פִּי שֶׁהָיָה שְׁפֵלָה, רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיְהִיָּה לָהֶם מַעֲיָן מֵהַ שְׂרָאוּי לְאֲנוּשִׁיּוֹת הָאֻמִּיתִית, וְהִינוּ שִׁיְהִיָּה לָהֶם נִשְׁמָה כְּעִין נִשְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אִף עַל פִּי שְׂאִין מִדְרַגְתָּהּ מִדְרַגַּת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֲלֵא שְׁפֵלָה מֵהֶם הַרְבֵּה, וְהָיָה לָהֶם

מְצוּוֹת, יִקְנוּ בָהֶן הַצְּלָחָה גּוֹפִיּוֹת וְנַפְשִׁיּוֹת, וְגַם כֵּן כְּפִי מַה שְׂרָאוּי לְבַחֲיָנָתָם, וְהֵן מְצוּוֹת בְּנֵי נֹחַ.

וְהִנֵּה מִתְחַלֵּת הַבְּרִיאָה נִמְנָנוּ כָּל הַדְּבָרִים לְהִיוֹתָם כִּף אִם יִהְיֶה שִׁיְחֶטָא הָאָדָם; וְכִמוֹ שֶׁנִּבְרָאוּ כָּל שְׂאָר הַהֲוֹנִקִים וְהָעֹנֵשִׁים עַל הַתְּנַאי, וְכִמְאֻמָּרָם וְזָרוּנָם לְבִרְכָה.

וְאוּלָּם, לְעוֹלָם הַבָּא, לֹא תִמְצָאנָה אֻמוֹת וּזְלַת יִשְׂרָאֵל, וְלִנְפֹשׁ חֲסִידֵי אֻמוֹת הָעוֹלָם יִתְּנָן מְצִיאוֹת – בְּבַחֲיָנָה נּוֹסֶפֶת וְנִסְפָּחַת עַל יִשְׂרָאֵל עֲצָמָם, וְהָיָה נִסְפָּלִים לָהֶם כְּלָבוּשׁ הַנְּסָפָל לְאָדָם, וּבְבַחֲיָנָה זוֹ יִגַּע לָהֶם מַה שִּׁיְגַע מִן הַטּוֹב, וְאִין בְּחָקָם שִׁישְׂיָגוּ יוֹתֵר מִזֶּה כָּל־ם.

וְהִנֵּה, בְּשַׁעַר שְׂנַחֲלָק הָעוֹלָם כִּף, שֶׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂבָעִים פְּקִידִים מְסוּגֵי הַמַּלְאָכִי, שִׁיְהִיוּ הֵם הַמְּמַנִּים עַל הָאֻמוֹת הָאֵלֶּה, וּמְשִׁקְפִים עֲלֵיהֶם, וּמְשִׁיחִים עַל עֹנֵפֵיהֶם, וְהוּא יִתְּבַרֵךְ שְׂמוֹ לֹא יִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם אֲלֵא בְּהַשְׁנָחָה כְּלָלִית, וְהַשֵּׁר הוּא יִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בְּהַשְׁנָחָה פְּרָטִית, בְּכַף שְׂמֶטֶר לוֹ הָאֲדוּן בְּרוּךְ הוּא עַל זֶה; וְעַל דְּבָר זֶה נֹאמַר: "רַק אֶתְכֶם יְדַעְתִּי מִכָּל מְשִׁפְחוֹת הָאֲדָמָה" (עֲמוֹס ג, ב); וְאִמְנָם, לֹא מִפְּנֵי זֶה תַּעֲדֵר חֵס וְשְׁלוֹם יְדַעְתוֹ יִתְּבַרֵךְ שְׂמוֹ בְּפְרָטֵיהֶם, כִּי הַכָּל צָפוּי וְלוּי לְפָנָיו יִתְּבַרֵךְ שְׂמוֹ מְעוֹלָם, אֲבָל הָעֹנֵן הוּא, שְׂאִינוּ מְשִׁיחִים וּמְשַׁפִּיעַ לְפְרָטֵיהֶם; וְדָבָר זֶה תְּבִינָהוּ, בְּמַה שֶׁנִּבְרָא עוֹד לְפָנִים בְּסִיעָתָא דְשְׂמַיָא.

וְאוּלָּם בְּמַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, תְּלָה הָאֲדוּן בְּרוּךְ הוּא תַּקּוּן כָּל הַבְּרִיאָה וְעוֹלִיָּהָ כְּמוֹ שְׂזַכְרֵנוּ, וְשַׁעֲבָד כְּבִיכּוֹל אֶת הַהֲוֹנִתוֹ – לְפַעֲלָם, לְהַאֲרִי וְלְהַשְׁפִּיעַ, אוֹ לְסַתֵּר וְלְהַתְּעַלֵּם

The deeds of the other nations, on the other hand, do not add to or subtract from the state of creation, nor do they cause God to reveal Himself or withdraw. All they can do is bring about their own gain or loss, and strengthen or weaken their own directing angel.

Although God does not involve Himself directly in the direction of the nations in detail, it is possible that He should exercise His providence over them when it is required for the sake of Israel. This may be because of a single Jew, or for a number of them. Such a case, however, falls under the category of means, discussed in the previous chapter.⁶⁵

חס ושלום - על פי מעשיהם. אך מעשה האמות, לא יוסיפו ולא יגרעו במציאות הבריאה ובגלוי יתברך שמו או בהסתרו, אבל ימשיכו לעצמם תועלת או הפסד, אם בגוף ואם בנפש, ויוסיפו כח בשר שלהם או יחלישוהו. ואמנם, אף על פי שאין הקדוש ברוך הוא משגיח על אמות העולם - בפרטיהם, כבר אפשר שישגיח עליהם בהם לצורך יחיד או רבים מישראל; אמנם זה בבחינת המקרים האמצעיים שבארנו בפרק הקודם.

(23) ר' ז'ו HIRSCH CHAYOS (1805-1855) מהר"ח ז"ל (210)

דף סא ע"א נמרא אתם קרוים אדם. ל"ב אין הכוונה כאן להוליא יתר העמים מכלל אדם רק מז"ל באלו לפרט כי בכל עת אשר נזכר בתורה ובכתבי קודש קתם לשון אדם לא טונו רק אל בני ישראל כמו בכל ספרי ונמוסי הדת המיוחדות לאומה אחת כל מקום שנזכר כדבריהם קתם כי האדם מחויב לו מזהר כך וכן הכוונה רק על אולם בני אדם אשר מוכרחים להאזין בקול הפקודות הללו כן בתורה ובכתובים כ"ל שנזכר ב"ל קתם הכוונה לישראל כי רק להם העיטו מילתם זולת במקום דמפורש דנכלו גם לאומות ופשוט:

הוא היה אומר, חביב אדם שנברא בצלם, שנאמר, בצלם אלהים ברא אותו (בראשית א' כ"ו) (י"ד)

ובמשנה הקודמת בא מאמר בשם רבי עקיבא, ואם כן, מוסב הלשון שבמשנה זו "הוא הי' אומר" גם כן עליו, וכן המאמר הבא תיכף למאמר זה, חביבין ישראל וכי' ג"כ משלו, מכיון שבאו תכופים ובלשון מתכונה אחת, מתכונת חיבה. ומתבאר בכוונתו בחלוקת המאמרים, חביב אדם, חביבים ישראל, כי הלשון חביב אדם שנברא בצלם מוסב על כל מין אדם שבעולם, מאיזה אומה ולשון שהוא, ובאמת כך הסברא נותנת, כי אחר שנתן טעם על החביבות - מפני שנברא בצלם, ותמונת בריאה זו הלא מוסבת על כל מין האדם.

וכן מצינו לרבי עקיבא, בעל המאמר הזה, שהי' דורש הפסוק דפרשה קדושים, ואהבת לרעך כמוך - ודרש זה כלל גדול בתורה (ירושלמי נדרים פ"ט ה"ד), ולא נתבאר במקומו מה כלל כונתו בדרש זה, אך לפי שבארנו דבריו כאן תתפרש תכונת אותה דרשה ואהבת לרעך כמוך שמוסבת ג"כ על כל מין אדם, ומה שביטא הכתוב מצוה זו בלשון רעך ולא בלשון אדם, כמו במשנה כאן, הוא להורות, שכל בני האדם הם מרעים וחברים זה עם זה, כחבור כללי מכל אברי הגוף, אשר מכולם יחד יבנה ויכוונן מעמד, וכן מכל בני האדם יחד יבנה מעמד כל העולם וקיומו.

ר' BARUCH HALEVI ERSTEIN (1860-1941) ק"ק נ"ל א"ל

(35) RAV KOOL (1865-1935)

שו"ת דעת כהן (ענייני יורה דעה) סימן קצט ב"ה, עה"ק ירושלים תובב"א, כ"ט מנ"א תרצ"א. לכבוד הרה"ח מו"ה ישראל יעקב שטיין ב"י. שלו' וברכה. זה מכבר באה אלי שאלתו בענין המתים הדרושים בשביל הנתוח של למוד הרפואה. לדעתי מאחר שניוול המת הוא אחד מהאיסורים המיוחדים לישראל, +ע' לקמן עמ' שפח /בס"י רה/ נובי"ת ס"י רי, חת"ס ס"י שלו+ שהקב"ה צוה אותנו על קדושת הגוף, כמו שאנו מזהרים ממאכלות אסורות לא מצד הטבע של הגוף, אלא מצד הקדושה המיוחדת לישראל, שקראם הש"ת גוי קדוש, והגויים כשם שאינם מקיפדים על המאכלות רק באופן טבעי, ככה אין להם שום טעם להקפיד כ"כ על הגוף שלא יתנוול, בשביל איזה מטרה טבעית כמו הרפואה, ע"כ אנחנו צריכים לקנות בכסף מלא גויות מתים מאוה"ע בשביל המטרה המדעית. ואין לחוש בזה משום שנאת הגויים, כי הישרים שבהם יבינו, שסו"ס אומה זו, שנבחרה להביא את אור הקודש של ידיעת ד' אמת בעולם, וסובלת ע"ז צרות מרובות לאין שיעור, היא ראוייה ג"כ לאיזה פריבילגיה של קדושה, והמקולקלים שבהם לא יחדלו להעליל עלילות גם אם נקח מתים מישראל לנתחם. וענין המכירה והמסירה של הגופים בחייהם לא יוכל להועיל, כי איסור ניוול המת הוא בא מצד צלם אלקים שבאדם, שהוא מיוחד לישראל ביותר בהירות מצד קדושת התורה, וחלק גבוה מי יתיר. והשי"ת יתקנו בעצה טובה מלפניו, ויסיר עול הגויים מעל צוארנו, ויראו גויים צדקנו בשוב ה' שבותנו להר קדשו בב"א, והי' זה שלו' כנה"י ונפש דוש"ת באה"ר מהר הקודש מירושלים. הק' אברהם יצחק ה"ק

LIPOWITZ (1782-1860) ר' (36) גאבאר ירחא (פרקי אגדה)

בועז יראל

יחסי ימות, וז"ל א"י. דברי מרשמים כפיסח חבובין ישראלי ש"ת

יחסי בכל מין האדם עמיו, ור"ל הפיל בטובים. וכן הרחיק...
דמיון נח נאמר [וכ"פ רחמים], וגם מונך עי והתמשה [ולכ"פ במלה...
גדולה הורידה קודם הערב, ש"פ שם לעובדים ים ללם אלהים (א):...
(מ) הי"ט כח ככלו השפיר כעל בחורה, וזכו ללם אלהים, ככח...
גדול ית' לעבות כפי רעונו. משא"כ שאלך הברואים שלמעלה...
ובמטה נוגדתינה האדם, כאלהים ובהמות כולם מוכרחהו בנתיבותיהם...
(צ) שהקב"ה הוריעו הכזה שברלו כללם לאלים: (צא) שחמור הקב"ה...
על לנה, וגבה לו יקרת האדם, וזה מעיד על גדול החבה, עד...
שאריותו שמתחבט כל כך, [משא"כ הן קרלי דנחשית שאלה נשפה...
אדם נלחמו וזי, כי נללם אלהים עש וזי. אמר הקב"ה כך של קפי...
שם אדם]. וטובת הנאה, דמשום כך ירחה האדם להיטיב לכל, כל...
הפיל לזי שמו בן ברית, וכ"פ שלם גירוס לו נוק לטופ מוטו...
וכבר, ולא יזכו להיטיב ללם אלהים המלך מפניו: (צב) טוב יודר...
מנל

We find that many of the pious [of the nations] did more than recognize the Creator, and believe in the divine revelation of Torah, and perform acts of kindness to the Jewish people, but also conferred benefit on humanity as a whole. Among them were [Edward] Jenner who discovered [smallpox] vaccine, thus saving tens of thousands of people from sickness, death and disfigurement; [Sir Francis] Drake who brought the potato to Europe, thus mitigating famine on several occasions; and [Johannes] Gutenberg who invented printing. Some of them were not rewarded in this world at all, like [Johannes] Reuchlin who risked death to prevent the burning of Talmuds... and died, heartbroken, in poverty. Is it possible to imagine that these great deeds went unrewarded in the world to come. G-d forbid! Surely we know that the Holy One, blessed be He, does not withhold the reward of any creature.